

ÜNİVERSİTELERDE HAK İHLALLERİ RAPORU 2025

ÜNİVERSİTELERDE HAK İHLALLERİ RAPORU 2025

Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, Şubat 2026

Temel Çalışma
Hakları Bil. Konuş.
Güçlen

Kapak fotoğrafı: Can Candan

Her hakkı saklıdır. (c)

www.univder.org

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. İçeriği yalnızca Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği (Üniver) sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

Bu yayında yer alan fikir ve görüşler Üniver'e ait olup, ILO'nun fikir, görüş ve politikalarını yansıtmamaktadır.

02 GİRİŞ

03 Çalışmanın Amacı ve Temel Kavramlar

05 Akademik İhlallerin Kavramsallaştırılması

12 ÜNİVERSİTELERDE HAK İHLALLERİ

14 Üniversite Türüne Göre Dağılım

15 Şehirlere Göre Dağılım

20 Devlet Üniversitelerinde İhlaller

22 Vakıf Üniversitelerinde İhlaller

30 SEÇİLMİŞ ÖRNEKLER

GİRİŞ

1. ÇALIŞMANIN AMACI

Son 20 yılda yükseköğretim alanı giderek artan sorunlarla karşı karşıya. Bir yandan üniversite sayısı ve öğrenci sayısı hızla artarken, diğer yandan yükseköğretimin kalitesi ve akademik personelin çalışma ve örgütlenme alanında ciddi sorunlar mevcut. Yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanlarının özlük hakları, ifade özgürlüğü ve çalışma güvencesi yoğun bir saldırıyla karşı karşıya; üniversitelerin zaten çok zayıf olan özerkliği de büyük zarar görmüş durumda. Öte yandan öğrencilerin eğitim hakkı ve ifade özgürlükleri de hırpalanmaya devam ediyor. Bu süreçte üniversitelerde çalışan idari personelin özlük hakları ve çalışma güvencesi de benzer şekilde geriliyor.

35 yıldır faal olan Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği (ÜNİVDER), bu konulardaki farkındalığı artırma ve dayanışmayı güçlendirmek için çalışıyor. Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) üniversitelere ve öğretim elemanlarına yönelik antidemokratik uygulama ve baskılarına karşı, akademisyenler arasında dayanışmayı sağlamak amacıyla 1989 yılında kurulan dernek; özgür, demokratik ve özerk üniversite ilkesi çerçevesinde savunuculuk yapıyor ve üniversitelerin tüm bileşenlerinin (öğretim elemanları, idari kadrolar ve öğrenciler) hak ve özgürlükleri için verilen daha geniş mücadelelerin parçası/destekçisi olma ilkesini benimsiyor.

Bu amaçları doğrultusunda ÜNİVDER, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) bir hibesiyle, Nisan 2025-Mart 2026 tarihleri arasında “Üniversite Öğretim Elemanlarının Örgütlenme Özgürlüğü ve Çalışma Hakları Konusunda Farkındalıklarını Artırmak için Kapasite Geliştirme Projesi”ni yürütüyor.¹ Bu proje kapsamındaki faaliyetlerden birisi, yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanları, idari personel ve öğrencilere yönelik akademik özerklik, akademik özgürlük ve çalışma koşullarına ilişkin hak ihlallerinin izlenmesi ve raporlanmasıdır.

Bu rapor, 2025 yılında yazılı ve internet ortamındaki haber mecralarına yansıyan hak ihlallerinin derlenmesi ve analizinden oluşmaktadır. Aşağıdaki bölümlerde öncelikle raporda kullanılan veri toplama yöntemi tanımlanmaktadır. Daha sonra, veri toplamada kullanılan kavramlar ve bunların nasıl işlemselleştirildiği açıklanmaktadır. Sonraki bölümde, 2025 yılına ilişkin hak ihlalleri haberleri belirli kategorilere göre tasnif edilerek, özet bir nicel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. En son bölümde, oluşturulan veri setinde yer alan bazı haberlerin özetleri yer almaktadır.

---

¹ Proje, ILO'nun “Sosyal Taraflar ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar Konusundaki Kapasitelerinin Güçlendirilmesi Projesi” çerçevesinde “İşçi örgütleri, işveren örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik küçük hibe programı” kapsamında yürütülmektedir. Proje, ILO'nun çalışma yaşamındaki temel ilkeler ve haklar konusunda tanımladığı çalışma standartları kategorilerinden olan “örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının fiilen tanınması” ile “istihdam ve meslek bakımından ayrımcılığa son verilmesi” çerçevesinde yer almaktadır.

2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Bu çalışmada, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan “gazete tabanlı veri toplama” tekniği² kullanılmaktadır. Basın taraması süreci için Türkiye’deki emek, hak savunuculuğu, hak ihlalleri konusunda uzmanlaşmış, söz konusu içeriklerdeki haberlere, gelişmelere daha sık yer veren gazeteler ve yayın organları tercih edilmiştir. Öncelikle, pilot çalışma kapsamında Evrensel, Kızılbayrak, Sendika.org, Birgün, Medyascope, Anka Haber, Cumhuriyet, Diken, T24, Son Dakika.com ve Bianet web-sitelerinin arşiv bölümleri, 1 Mayıs-15 Temmuz 2025 tarih aralığı için taranmış, mükerrer haber girişleri tespit edilmiş ve haber kaynaklarının kapsayıcılığı sınanmıştır.

Bu pilot araştırmanın bulguları doğrultusunda, verinin kapsayıcılığı açısından yeterli olacağı görülerek taranacak haber kaynakları, Evrensel, Cumhuriyet, Birgün, T24 ve Bianet olarak belirlenmiştir.³ Söz konusu haber kaynakları, üniversitelere ilişkin haberler açısından 1 Ocak-31 Aralık 2025 tarihleri arasındaki her gün için taranmıştır.

Bu araştırmanın kapsamı basına yansıyan ihlallerle sınırlıdır. Türkiye üniversitelerinde gerçekleşen tüm ihlalleri kapsama iddiası yoktur. Raporda kullanılan kavramsallaştırmalar, haber metinlerinde yer alan bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırma süresi ve kapsamı gereği, basında yer alan iddiaların ayrıca teyidine yönelik bağımsız bir doğrulama süreci yürütülmemiştir.

Raporda yer alan değerlendirmeler herhangi bir kişi ya da kuruma yönelik kesin hüküm veya isnat niteliği taşımamakta olup, yalnızca kamuya açık haber kaynaklarında yer alan iddiaların analitik bir derlemesini sunmaktadır. Bu nedenle raporda aktarılan bulgular, ilgili haber kaynaklarında yer alan iddiaların sistematik bir derlemesi niteliğindedir.⁴

Araştırma kısıtları: Araştırmada sosyal medya verisi toplanmamıştır. Ayrıca, yükseköğretim alanında faal olan sendikaların verilerinden de yararlanılmamıştır.

---

² Bu veri toplama tekniği hakkında bkz. Franzosi, R. (1987). The Press as a Source of Socio-Historical Data: Issues in the Methodology of Data Collection from Newspapers. *Historical Methods: A Journal of Quantitative and Interdisciplinary History*, 20(1), 5–16. <https://doi.org/10.1080/01615440.1987.10594173>

³ Örneğin, yerel haberleri yansıtaacağı düşüncesiyle pilot çalışmaya dahil edilen sondakika.com’da, ana çalışma için seçilen haber kaynaklarından farklı haberlere rastlanmamıştır.

⁴ Taranan haberlerde yer alan iddiaların doğruluğuna ilişkin sorumluluk ÜNİVDER’e ait değildir. Çalışma kapsamında oluşturulan veri seti, talep edilmesi hâlinde akademik araştırma, kamuoyu bilgilendirmesi ve ilgili kişi ve kurumlarla paylaşım amacıyla erişime açılabilir. Bu konudaki talepler ÜNİVDER’e yönlendirilmelidir.

Basına yansıyan ihlaller; mahkemelere taşınan ve sonuçlanan davalar, sayıştay raporları, kurumların açıklamaları ve TBMM’de soru önermeleri gibi kaynaklardan derlenen bilgilere dayalı haberlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla, taranan haberlerin bir kısmı ihlallerin kendisi değil, bu ihlaller konusunda kurumların ve bireylerin (eylem, raporlama, dava açma, beyanat gibi) edimleri ile ilgilidir. Üniversitelerde yaşanan pek çok ihlalin yazılı ve çevrimiçi haber medyalarına yansımadağı düşünülüğünde, toplanan verinin bütün evreni temsil kabiliyetinin olmadığı vurgulanmalıdır. Bununla birlikte, elde edilen verinin oluşturduğu somut göstergelerin üniversitelerdeki mevcut durum hakkında kapsamlı bir fikir verebildiğini düşünürüz.

3. AKADEMİK İHLALLERİN KAVRAMSALLAŞTIRILMASI

İhlal: Üniversite bileşenlerinin (öğretim elemanı, öğrenci, idari personel) temel hak ve özgürlüklerini sınırlayan her tür müdahaleyi içeren ihlallere ilişkin haber derlemesi, üniversite yerleşkesinde gerçekleşen vakalarla sınırlı tutulmuştur. Yerleşke dışında gerçekleşen ihlal ve müdahalelere ilişkin haberler araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir.

Özne: Bu araştırmanın hedefleri açısından, bir üniversitenin uluslararası kabul gören kriterlere uygun işleyişini şu kıstaslar temelinde tanımlıyoruz: Akademik özgürlük; bilimsel üretim ve eğitim açısından özerklik; ILO’nun kullandığı “iyi işler”⁵ kavramı kapsamında değerlendirilebilecek çalışma koşulları. Akademik işleyişi, kampüs yaşamına dâhil olan tüm öznelerin (öğretim elemanları, öğrenciler, idari personel) katkısıyla şekillenen çok katmanlı bir süreç olarak düşünmek mümkün. Kampüste herhangi bir öznenin maruz kaldığı ihlaller söz konusu üniversitenin niteliğine ilişkin bir gösterge olarak ele alınabilir. Ayrıca, bir üniversite bileşeninin maruz kaldığı ihlaller, diğer öznelerin kampüsteki yaşam ve çalışma koşullarına ilişkin de bulgular sunmaktadır. Dolayısıyla, üniversite bileşenlerinin (öğretim elemanı, öğrenci, idari personel) üniversite yerleşkesinde maruz kaldığı her türlü ihlale ilişkin haber bu araştırmanın kapsamına dâhil edilmiştir.

Veri toplanırken, beş temel alandaki ihlaller göz önünde bulundurulmuştur. Bunlar, akademik özerklik; akademik özgürlük; ücretler ve çalışma koşulları; ve örgütlenme olarak sıralanabilir. Aşağıda kısaca bu kavramların/terimlerin nasıl tanımlandığı ve veri toplama açısından nasıl işlemselleştirildiği açıklanmaktadır.

---

⁵ ILO’nun insan onuruna yakışan işler veya “iyi işler” kavramı; çalışma yaşamında temel haklara haiz, bireylerin kendileri ve ailelerinin geçimi için yeterli, güvenceli, örgütlenme özgürlüğüne sahip, işverenlerle ve hükümetle diyalogun var olduğu ve işyerinde demokrasi olan işleri tanımlar.

3.1. Akademik Özerklik

Akademik özerklik, üniversitelerin bilimsel çalışmalarını, eğitim-öğretim faaliyetlerini ve yönetsel süreçlerini, kendi kuralları ve ilkeleri çerçevesinde yürütebilmesi olarak tanımlanabilir. Akademik özerklik, bilimsel araştırma ve eğitim süreçlerinde bilimsel ilkelere bağlı kalmak açısından önemlidir. Bu kavram genelde; bilimsel (araştırma ve eğitim), idari ve mali açıdan özerklik olarak üç temel alanda ele alınmakla birlikte, bu araştırmada veri toplanırken ilk iki boyut üzerine odaklanılmıştır.

Veriye, üniversite genelinde, bölüm temelinde veya kişi özelinde akademik özerkliğe aykırı uygulamalar ve müdahalelere ilişkin haberler dahil edilmiştir. Taranan haberlere göre bu müdahaleler kurum, birim veya kişilerin rızası olmadan gerçekleşmiştir.

Bu kategoride tanımlanan ihlal türleri şunlardır:

Usulsüz idari atamalar: İlgili üniversite bileşenlerinin rızası alınmadan dekan, bölüm başkanı, idari personel atamasını kapsar.

Liyakatsiz atama: “Adrese teslim,” ilgili bölümün ihtiyaçları gözetilmeden belirlenmiş akademik ilanları kapsar.

Yetki ihlali: Ekonomik, politik ve idari karar alma süreçlerinin yok sayılmasını içerir.

Kadro (atama ve yükseltme) ihlali: Öğretim üyelerinin yeterlilik kriterlerine karşılıklarına rağmen üst kadrolara atama ve yükseltmelerinin yapılmamasını tanımlar.

Yolsuzluk: Kişi veya grupların kendi menfaatleri doğrultusunda üniversite kaynağını kullanmalarını ifade eder.

Usulsüz yatay geçiş: Öğretim üyelerinin inisiyatiflerine aykırı şekilde öğrencilerin merkezi sınav sistemine tabi olmadan üniversite ve bölümlere geçiş yaparak, haksız avantaj elde etmelerini ifade eder.

Usulsüz mezuniyet: Öğrencilerin mezuniyet için gerekli koşulları sağlamadan diploma almalarına imkân veren ihlalleri kapsar.

3.2. Akademik Özgürlük

Üniversite genelinde, bölüm temelinde veya kişi özelinde üniversite bileşenlerinin (öğretim elemanı, öğrenci ve idari personel) ders içeriğine, yayın içeriğine, araştırma faaliyetlerine, kampüs yaşamındaki çeşitli toplantı, eylem, görüş beyanı, kısıtlayan, engelleyen tüm kısıtlamalara ilişkin haberler, bu başlık altında kapsamıştır.

Bu kategoride tanımlanan ihlal türleri şunlardır:

Sansür: Bir üst idari merciden uygulanan, eylem, etkinlik, toplantı, ders içeriğini iptal etmeyen ancak içeriğini sınırlandıran ihlalleri içermektedir.

Özgürlük ihlali: İfade özgürlüğünü kısıtlayan tüm müdahaleleri içermektedir. Toplantı, etkinlik, eylemlere izin verilmemesi, faaliyetlerin engellenmesi, ders açılmasına müdahale edilmesi, bu konularla ilgili olarak sözlü-yazılı uyarıda bulunulması, idari ceza verilmesi, ücret kesintisi yapılması, işten atmayı içermektedir.

Siyasi, dini, etnik ayrımcılık: Dini, etnik ve siyasi görüşler ve kimlikler temelinde ayrımcı tutumların tamamını içermektedir.

Toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık: Toplumsal cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dayalı ayrımcı edimlerin ve tutumların tamamını içermektedir.

Taciz, hakaret, mobbing: Öznelerin bedensel ve ruhsal bütünlüklerini ihlal eden sözlü veya fiziksel müdahaleleri içerir. Bu ihlal türünün tespiti için söz konusu öznenin beyanı esas alınmıştır.

Eğitim hakkının ihlali: Öğrencilerin haksız gerekçelerle eğitimden mahrum bırakılmasını ifade etmektedir.

3.3. Ücret Politikası

Üniversitelerde ücretli çalışanlar için (öğretim elemanı, idari personel, kimi durumlarda öğrenci) uygulanan politikalar, üniversite türüne göre farklılık gösterdiği için, bu kategoride devlet ve vakıf üniversitelerine göre tanım yapmak ve ayrımları oluşturmak yerinde olacaktır.

Devlet üniversiteleri için bakanlığın toplu sözleşme süreçleri, yönetmelik değişiklikleri, ek ödeme ve gösterge ödemelerinin yapılmaması, banka promosyon ödemelerinin gaspı veya

düşük düzeyde tutulması, öğretim üyeleri ve kurumlarının taleplerini yok sayan her türlü ücret politikası, bu kategorideki ihlalleri tanımlamaktadır.

Vakıf üniversitelerinde mütevelli heyet veya üniversite sahibinin ücretleri ödememesi, geç yatırması, eksik yatırması, maaş zamlarının devlet üniversitelerindeki oranların ve enflasyon oranının altında kalması, , maaşların devlet üniversitelerinde aynı akademik unvandaki akademisyenlerin aldığı maaşların altında kalması, belli başlı ihlal biçimleridir.

Mesai ücretlerinin, ek ders ödemelerinin yapılmaması, işten çıkartma sonrası tazminatların ödenmemesi, aynı statüdeki akademisyenlerin ücretlerinin toplumsal cinsiyet temelinde eşitsiz belirlenmesi, üniversite bileşenlerinin taleplerini yok sayan ücret politikaları, bu kategorideki diğer ihlallerlerdir.

Bu kategoride tanımlanan ihlal türlerinin veri seti için işlemselleştirilmesi aşağıdaki gibidir:

Ücret sorunları: Ücretli çalışanların elde ettikleri ücretlerin geçinmelerine yetmediğini beyan ettikleri haberleri karşılar. Ücretli çalışanların özlük hakları kapsamında hak ettikleri ek gelirlerin ödenmemesini tanımlar. Ücretlerin ödenmemesi veya geç yatırılmasını, işine son verilen ücretli çalışanların özlük hakkı olan tazminatın ödenmemesini karşılar.

Özellikle vakıf üniversitesindeki öğretim üyelerinin aynı işi yapmalarına rağmen devlet üniversitelerindeki meslektaşlarından daha düşük ücretle çalıştırıldığı durumları ve ücretlerin ödenmemesi veya geç yatırılmasını karşılar. Ayrıca, üniversitede ücretli çalışanların örgütlü olduğu sendikanın taleplerinin karşılanmaması, toplu iş sözleşmenin imzalanmamasını ifade eder.

Tazminatın ödenmemesi: İşine son verilen ücretli çalışanların özlük hakkı olan tazminatın ödenmemesini tanımlar.

Toplumsal cinsiyete dayalı ücret eşitsizliği: Kadın ve LGBTİ+ çalışanların, diğer çalışanlarla aynı işi yapmalarına rağmen daha düşük ücretle çalışmalarını tanımlar.

3.4. Kampüste Çalışma ve Yaşam Koşulları

Devlet ve vakıf üniversitelerindeki ücret politikaları dışında yer alan; üniversite bileşenlerinin (öğretim elemanı, öğrenci, idari personel) insanca çalışma ve yaşam koşullarını ihlal eden tüm uygulamalar hakkındaki haberleri kapsamaktadır. Bu kategoriye, çalışanların çalışma koşulları yanı sıra öğrencilerin kampüsteki yaşam koşulları da dahil edilmiştir.

Bu kategoride tanımlanan ihlal türleri şu şekilde sıralanmıştır:

Performans baskısı: Öğretim elemanlarının iş güvencesini yayın ve projelere endeksleyen baskıları ifade eder. Kalabalık sınıflarda derslere girmesi, akademik dönemde verilen ders sayısının artması, idari işlerin yürütülmesinin öğretim üyelerine verilmesi ve idari personel eksikliği gibi ihlalleri tanımlar. Kampüse gidiş-geliş saatlerinin yakın takibi, kart basma zorunluluğu, kampüste geçirdiği sürenin hesaplanması; sözlü-yazılı yaptırım, idari veya para cezası uygulanmasını içerir.

Yıllık izin ihlali: Yıllık izinlerinin kullandırılmaması veya kıdem tazminatı ödemesinden kaçınmak için zorla kullandırılması, ücretli çalışanların kendi kararları dışında izin dönemlerinin belirlenmesi, cenaze, doğum, hastalık vb. istisnai durumlarda işe gelmediğinde sözlü-yazılı uyarı, idari veya para cezası uygulanmasını tanımlar.

Doğum izni ihlali: Yasayla belirtilmiş doğum izninin ihlal edilmesi, akademisyenin doğum iznindeyken işten çıkartılmasını ifade eder.

Esnekleştirme, güvencesizleştirme: Üniversitelerinde sözleşme sürelerinin kısaltılması, belirli süreli sözleşme uygulanması, sözleşmenin iptal edilmesi; yönetmeliklerle devlet üniversitesi kadrolarında iş güvencesinin aşındırılması, kamudaki göreceli güvenceli çalışma koşullarının vakıf üniversitelerindeki performansa dayalı, yıllık sözleşmelerle belirlenen esnek iş güvencesi koşullarına endekslenmesi.

İşten atma: Öğretim elemanı veya idari personelinin sözleşmelerine haksız gerekçelerle son verilmesini tanımlar.

Barınma ve beslenme ihlali: Üniversitede verilen yemeklerin yetersiz, sağlıksız, kötü olmasını ifade eder.

Sağlık ve güvenlik ihlali: Üniversite bileşenlerinin bedensel ve ruhsal bütünlüklerini tehdit eden her türlü olumsuz koşulu, ihmali tanımlar.

3.5. Örgütlenme Hakkı

Üniversite bileşenlerinin (Öğretim elemanı, idari personel, öğrenci) anayasal bir hakkı olan sendika veya sendika-dışı örgütlenme özgürlüğünün toplu veya bireysel düzeyde engellenmesini içeren ihlallere ilişkin haberleri kapsamaktadır.

Bu kategoride tanımlanan ihlal türü şöyledir:

Örgütlenme ihlali: Üniversite öğretim elemanlarının sendika, dernek, parti vb. sivil toplum kuruluşlarına üyeliği sebebiyle ayrımcılığa maruz kalması, soruşturmaya tabi tutulması ve işten atılması.

ÜNİVERSİTELERDE HAK İHLALLERİ

2025

4. 2025 YILINDA ÜNİVERSİTELERDE BASINA YANSIYAN HAK İHLALLERİ

Öğretim elemanlarının ifade özgürlüğü, akademik özerklik ve üniversitelerde iş güvencesi alanındaki hak gaspları ve ihlallerin kamuoyunda daha görünür hale gelmesi açısından üç önemli dönüm noktası olduğunu söyleyebiliriz.

İlk dönüm noktası, 11 Ocak 2016'da kamuoyuna açıklanan “Bu Suça Ortak Olmayacağız” bildirisinin imzacısı olan akademisyenlere yönelik hala devam eden hak gaspları ve baskılardır.⁶ Bildiri imzacısı barış akademisyenlerinden 406 kişi, 15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminin ardından Olağanüstü Hal ilan edilmesinden sonra, 2016-2018 yılları arasında Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) kamu görevinden ihraç edildi. İmzacılara karşı açılan “terör örgütü propagandası” davalarının Anayasa Mahkemesi'nin bildirisinin ifade özgürlüğü kapsamında olduğuna ilişkin 2019'daki kararıyla düşmesine rağmen, ihraç edilen akademisyenlerin birçoğu görevlerine hala geri dönebilmiş değil. Yüzlerce barış akademisyeni ise emekli olmaya veya baskı altında çalışmaya devam etmek ile yurtdışına çıkmak arasında seçim yapmaya zorlandı ya da vakıf üniversitelerindeki sözleşmeleri imzacı oldukları için feshedildi. Bu zorlu süreçte yaşamını kaybeden, saygıyla andığımız meslektaşlarımız da oldu. OHAL döneminde KHK'larla ihraç edilen öğretim elemanları sadece barış akademisyenleri ile sınırlı da değildi. Toplamda 6.000'in üzerinde öğretim elemanı görevlerinden alındı ve kamu görevinden men edildi. Aynı dönemde işe alımlarda ve atamalarda güvenlik soruşturmaları yaygın hale geldi.

Barış bildirisini ve 15 Temmuz'u takip eden dönemde, öğretim elemanlarının ifade özgürlüğü, akademisyenlerin bireysel ve üniversitelerin kurumsal özerkliği ve üniversitelerde iş güvencesi topyekün bir taarruzla karşı karşıya kaldı. Bu süreçte, akademik özgürlükler, akademik özerklik ve iş güvencesinin birbirinden ayrılmaz olgular olduğu da gözler önüne serilmiş oldu.

2016'da OHAL ilan edildikten sonra açıklanan KHK'lardan biri de Cumhurbaşkanı üniversite rektörlerini doğrudan atama yetkisi verilmesine ilişkindi. Bu hüküm 2025 yılında yasal düzenlemeye dönüştürüldü.⁷ Rektör atamalarının üniversite içinde seçilen adaylar arasından cumhurbaşkanı tarafından atanması uygulaması böylece sona ermiş oldu.

⁶ Deniz Kimyon, Esin Gülsen, İnci Solak Akman, Seçil Ercan, ve T. Gül Köksal (10 Ocak 2026) “Onuncu Yılında Barış için Akademisyenler Davası” Birikim.

<https://birikimdergisi.com/guncel/12341/10-yilinda-baris-icin-akademisyenler-davasi>

⁷ Medyascope (2 Temmuz 2025) “Torba yasada cumhurbaşkanının rektör atama yetkisi korundu: ‘Bilimsel özerklik ilkesi yok sayılıyor’,”

<https://medyascope.tv/2025/07/02/torba-yasada-cumhurbaskanin-rector-atama-yetkisi-korundu/>

Hak gaspları ve ihlallerinin görünür hale gelmesi açısından ikinci bir dönüm noktası, 2020 yılında YÖK kanununda, vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının ücretlerinin devlet üniversitelerinde aynı kadrolarda çalışan akademisyenlerle eşitlenmesine ilişkin değişiklik yapılmasıdır.

Mevzuat değişikliğine rağmen ücretlerin uzun süre eşitlenmemesi⁸ özellikle İstanbul'daki vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenler arasında bu konuda sosyal medya kampanyalarını ve örgütlenme çalışmalarını tetikledi. Sonuç olarak, ücret eşitsizliği ve vakıf üniversitelerindeki diğer ihlaller kamuoyunda daha görünür hale geldi.

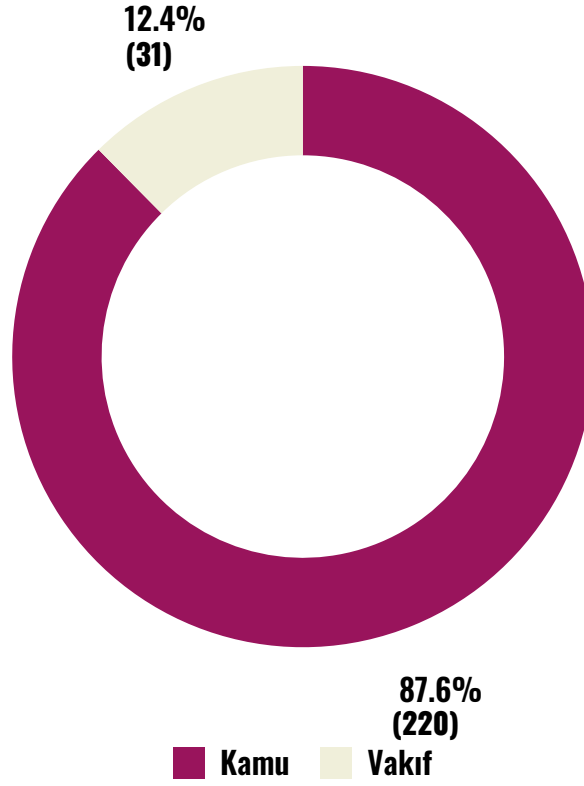
Yukarıda saydığımız üç alandaki hak gaspları ve ihlalleri açısından üçüncü önemli dönüm noktası ise, Boğaziçi Üniversitesi'ne, üniversitede öğretim üyesi olmayan bir kişinin 2021 yılı başında rektör atanması sonrasına rastlıyor. “Kayyum rektörlük” uygulaması başladığından beri Boğaziçi Üniversitesi'nde akademik ve idari özerklik ve akademik özgürlükler açısından çok ciddi ihlaller ve hak gaspları (görevden almalar, emekli hocaların ders vermelerinin engellenmesi, rektörlük tarafından akademisyenler hakkında suç duyuruları, idari ve adli soruşturmalar, vb) yaşanıyor. Bununla birlikte, söz konusu ihlallere karşı 2021 yılı Ocak ayında başlayan ve hala devam eden Boğaziçi Direnişinin, akademik işleyişin aslında nasıl olması gerektiği konusunda kamuoyunda bir tartışma ve farkındalık yarattığı da söylenebilir.

Dolayısıyla, 2016'dan bu yana bir yandan akademide hak gaspları ve ihlalleri artarken bir yandan da bunlar basın ve medyada daha görünür hale geldi. Gerçekleştirdiğimiz bu çalışma, akademide hak gasplarının OHAL dönemiyle, Boğaziçi Üniversitesi'yle veya devlet üniversiteleriyle sınırlı kalmadığına ve günümüzde birçok üniversitede yaygın olarak gerçekleşmekte olduğuna işaret eden, basın taramasına dayalı bir veri seti oluşturuyor. Raporun bu bölümünde, oluşturduğumuz veri setinde yer alan ihlal haberlerini, ihlal türleri, gerçekleşen kurumlar ve kentler açısından nicel bir değerlendirmeye tabi tutuyoruz.

---

8. Murat Batı (2022) “Vakıf üniversitesi öğretim elemanları ücret sorununun çözümü ne durumda?” T24, <https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/vakif-universitesi-ogretim-elemanlari-ucret-sorununun-cozum-ne-durumda,34327>

4.1. Üniversite Türüne Göre Akademik İhlaller

2025 yılında basın taramasıyla tespit ettiğimiz 251 ihlalin üniversite kategorisine göre dağılımına baktığımızda devlet üniversitelerinde yaşanan hak ihlallerinin baskın çoğunluğu oluşturduğunu gözlemliyoruz. 251 ihlal vakasının 220'si (yüzde 87,6) devlet üniversitelerinde çalışan öğretim üyeleri, idari personel ve öğrencilerin maruz kaldığı ihlallerdir.

2025 yılı için vakıf üniversitelerinde ise üniversite bileşenlerinin maruz kaldığı 31 ihlal vakası (yüzde 12,4) tespit ettik. Basına yansıyan vakalar esas alındığında, devlet üniversitelerinde yaşanan hak ihlallerinin vakıf üniversitelerine kıyasla yaklaşık yedi kat daha fazla olduğu söylenebilir.

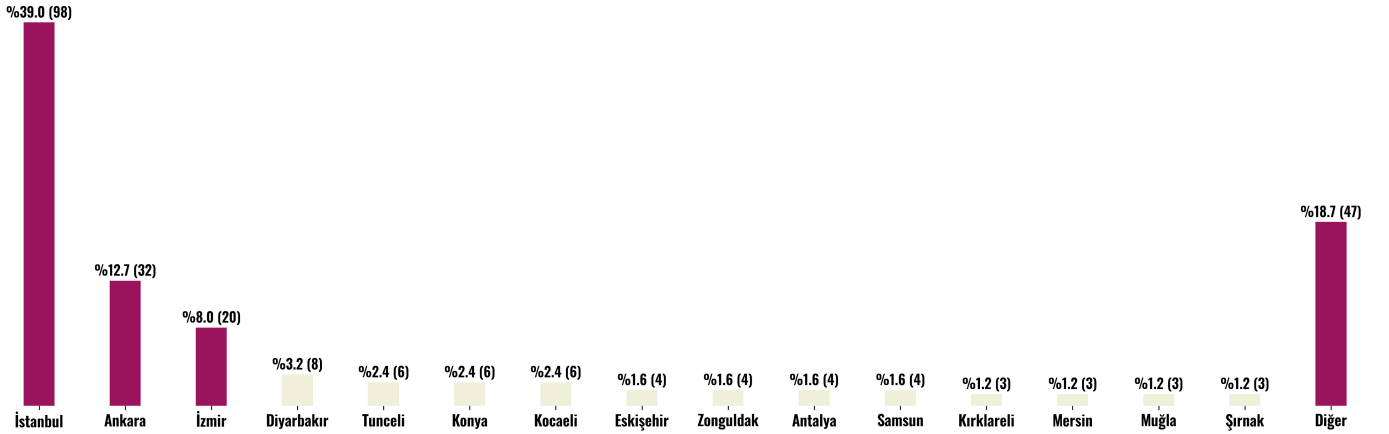
Oranlardaki bu büyük farkın birkaç nedeni bulunmaktadır. Hâlihazırda 129 devlet üniversitesi, 75 vakıf üniversitesi ve 4 vakıf meslek yüksekokulu (MYO) bulunmaktadır. Güncel YÖK istatistiklerine göre Türkiye'de yükseköğretim kurumlarındaki toplam 188.964 öğretim elemanının yüzde 82,7'si devlet üniversitelerinde, yüzde 17,3'ü ise vakıf üniversiteleri ve vakıf MYO'larında istihdam edilmektedir. Dolayısıyla, ihlal oranlarındaki farkın, akademik personel oranlarındaki farkla örtüştüğü söylenebilir.

Ancak bu örtüşme dışında başka önemli faktörler de vardır. Vakıf üniversitelerinde çalışan akademik ve idari personel, 4857 no'lu İş Kanununa tabi olmaları ve iş güvenceleri

bulunmaması nedeniyle muhtemelen yaşadıkları ihlalleri ifşa etmekten çekinmektedir. Vakıf üniversitelerinde çalışmaya devam ederken maruz kaldıkları bir ihlali basına taşımak veya dava etmek, çoğu zaman iş akdinin feshi sonucunu doğurabilir. Devlet üniversitelerinde çalışan akademik ve idari personel ise, devlet memuru olmaları dolayısıyla genel olarak vakıf üniversitelerine kıyasla görece daha fazla iş güvencesine sahiptir ve yaşadıkları ihlalleri basına ve yargıya taşımaları daha muhtemel olabilir. İş güvencesine ilişkin bu farkın bir başka yansıması, aşağıda görüleceği gibi, vakıf üniversitelerinde basına yansıyan ihlallerin daha büyük bir oranının ücretlere ilişkin olmasıdır.

Bununla birlikte, basın taramasına dayalı bu verilerin üniversitelerde yaşanan ihlallerin tamamını kapsadığını iddia etmek mümkün değildir. Sosyal medya taraması bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur ve özellikle vakıf üniversitelerinde kamuoyu tepkisine yol açmayan ya da üniversite bileşenleri tarafından doğrudan aktarılmayan ihlallerin basının gündemine girme olasılığı düşüktür. Ayrıca vakıf üniversitelerinde öğrenci hareketinin ve örgütlü tepkinin, devlet üniversitelerine kıyasla daha sınırlı bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. Bu durum, vakıf üniversitelerinde yaşanan ihlallerin görünürlüğünün görece düşük olmasında etkili olan yapısal faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir.

4.2. Akademik İhlallerin Şehirlere Göre Dağılımı

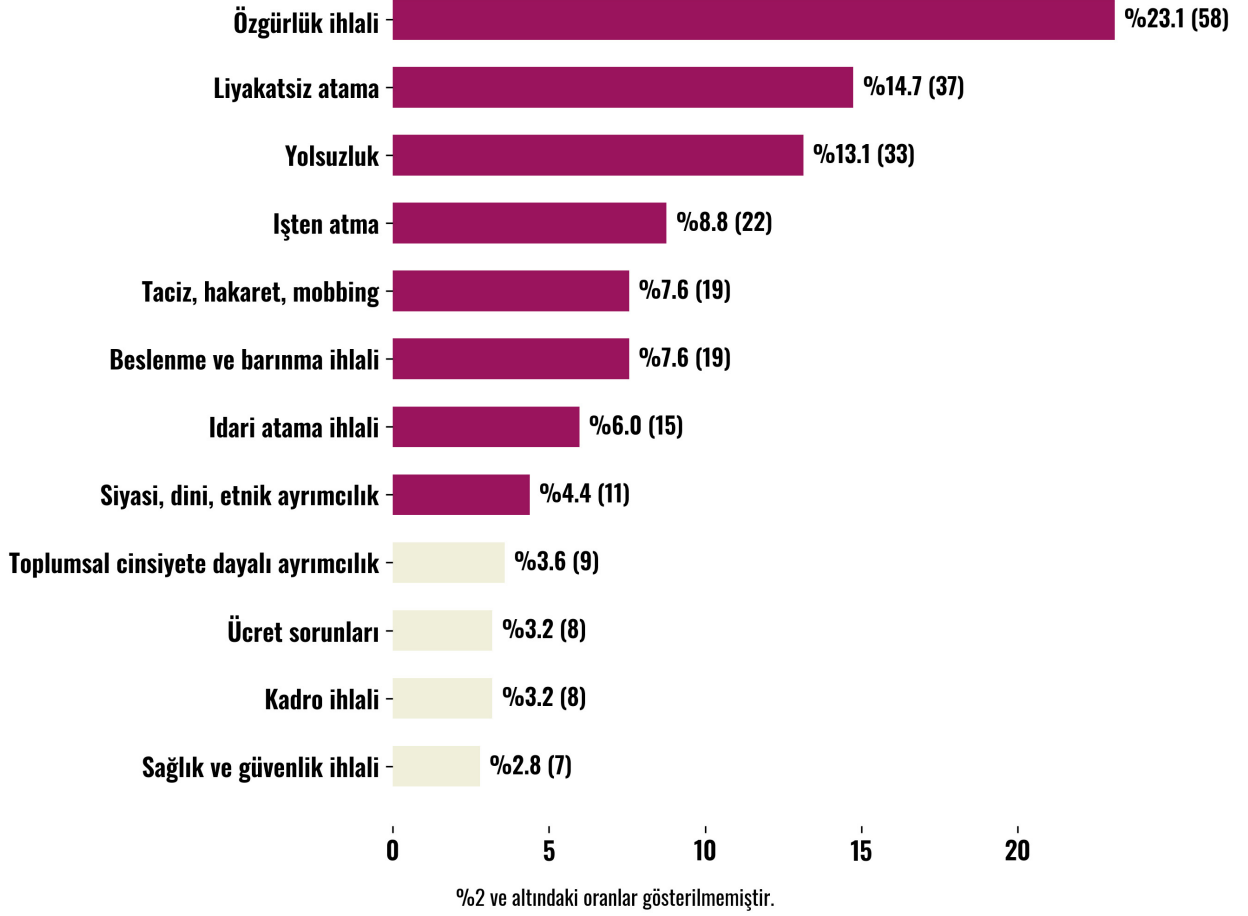
2025 yılında basın taraması yoluyla tespit ettiğimiz akademik hak ihlallerinin şehirler bazındaki dağılımı, ihlallerin belirli merkezlerde yoğunlaştığını göstermektedir. Veri setinde yer alan 251 ihlal vakası toplamda 50 farklı şehirde gerçekleşmiştir. Bu vakaların 204'ü, yalnızca 15 şehirde kümelenirken, kalan 47 ihlal ise 35 farklı şehirdeki üniversitelerde meydana gelmiştir.

Bir başka ifadeyle, tespit edilen ihlallerin yüzde 81,3'ü 15 şehirde yoğunlaşırken, yüzde 18,7'si daha geniş bir coğrafyaya dağılmış durumdadır. Dağılımın ilk sıralarında yer alan İstanbul, Ankara ve İzmir, toplamda 150 ihlal vakasıyla öne çıkmaktadır. 208 yükseköğretim kurumunun 91'i İstanbul (61), Ankara (21) ve İzmir'de (9) yer almaktadır. Üniversitelerin yarıya yakınının bu üç büyük metropolde yoğunlaştığı göz önünde bulundurulduğunda bu durum olağan sayılabilir. Bu kentlerdeki üniversitelerde yaşanan ihlallerin büyük bölümü devlet üniversitelerinde gerçekleşmiştir. İstanbul'da Boğaziçi Üniversitesi başta olmak üzere çeşitli devlet üniversiteleri öne çıkarken, Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi, İzmir'de ise Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi ihlallerin yoğunlaştığı kurumlar arasında yer almaktadır. Büyük kentlerdeki üniversitelerde çalışan akademisyenlerin medya ağlarına erişimi ve bu süreçte anonim kalabilme olasılığının taşra üniversitelerine göre çok daha yüksek olduğu da düşünülebilir.

Bununla birlikte, taşra kentlerindeki üniversitelerde akademik özerklik ve özgürlükleri sınırlayan uygulamaların daha az yaşandığını varsaymak güçtür. Aksine, bu üniversitelerde gerçekleşen ihlallerin önemli bir bölümünün basına ve dolayısıyla veri setine yansımadağı düşünülebilir. Taşra üniversitelerinde yaşanan vakaların büyük oranda devlet üniversitelerinde gerçekleştiği gözlenmektedir. Bunun önemli nedeni, vakıf üniversitelerinin özellikle İstanbul'da yoğunlaşmış olmasıdır (YÖK verilerine göre 75 vakıf üniversitesinin 46'sı Marmara Bölgesinde, 18'i İç Anadolu'da bulunmaktadır).

Veri setindeki kentlere göre ihlal dağılımı, akademik hak ihlallerinin yalnızca belirli kurumlara veya şehirlere özgü olmadığını; ancak büyük üniversitelerin, merkezi idari müdahalelerin ve kamuoyu görünürlüğünün daha yüksek olduğu merkezlerde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.3. İhlal Türleri (Tüm Üniversiteler)

2025 yılına ilişkin olarak basın taraması yoluyla oluşturduğumuz veri seti, üniversitelerde gerçekleşen akademik hak ihlallerinin yalnızca niceliksel bir artışa değil, aynı zamanda belirli ihlal türlerinde yoğunlaşan yapısal örüntülere işaret ettiğini göstermektedir. İhlal türlerine göre dağılıma bakıldığında özgürlük ihlallerinin açık ara öne çıktığı, bu ihlal türünü liyakatsiz atama ve yolsuzluk vakalarının izlediği görülmektedir. Bu tablo, üniversitelerde akademik özgürlüklerin daralması ile kurumsal yönetim uygulamalarındaki kurlsuzluk ve keyfilik arasındaki ilişkinin güçlendiğine işaret etmektedir.

Özgürlük ihlalleri, veri setindeki haberlerde en yaygın ihlal türü olarak öne çıkarken, bu başlık altında ihlale maruz kalan öznelerin ağırlıklı olarak öğrenciler ve öğretim üyeleri olduğu gözlemlenmektedir. Öğrenciler, ifade özgürlüğü, kampüs içi etkinlikler ve siyasal-toplumsal faaliyetlere katılım gerekçesiyle idari ve kolluk müdahalelerine maruz kalırken; öğretim üyeleri ders içerikleri, akademik çalışmalar ve kamuoyuna dönük açıklamaları nedeniyle baskı altına alınmaktadır. Bu ihlal türü, üniversitelerin yalnızca bir eğitim kurumu değil, aynı zamanda siyasal ve toplumsal denetimin yoğunlaştığı mekânlar olarak öne çıktığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Özgürlük ihlalleri, veri setindeki haberlerde en yaygın ihlal türü olarak öne çıkarken, bu başlık altında ihlale maruz kalan öznelere ağırlıklı olarak öğrenciler ve öğretim üyeleri olduğu gözlemlenmektedir. Öğrenciler, ifade özgürlüğü, kampüs içi etkinlikler ve siyasal-toplumsal faaliyetlere katılım gerekçesiyle idari ve kolluk müdahalelerine maruz kalırken; öğretim üyeleri ders içerikleri, akademik çalışmalar ve kamuoyuna dönük açıklamaları nedeniyle baskı altına alınmaktadır. Bu ihlal türü, üniversitelerin yalnızca bir eğitim kurumu değil, aynı zamanda siyasal ve toplumsal denetimin yoğunlaştığı mekânlar olarak öne çıktığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Liyakatsiz atama vakalarına ilişkin haberler ise neredeyse bütünüyle devlet üniversitelerinde yoğunlaşmaktadır. Vakıf üniversitelerinde bu başlık altında tespit edilen vaka sayısı sınırlı kalmaktadır. Şehir dağılımı incelendiğinde Ankara ve İstanbul'un öne çıktığı görülmektedir. Ankara'da merkezi idareyle doğrudan ilişkili üniversitelerde, İstanbul'da ise büyük ve köklü devlet üniversitelerinde yönetim kadrolarına yönelik müdahaleler dikkat çekmektedir. Bu durum, liyakatsiz atamaların yalnızca bireysel tercihlerle değil, merkezi siyasal yapı ile üniversite yönetimleri arasındaki ilişkilerle şekillendiğine işaret etmektedir.

Yolsuzluk vakalarına ilişkin haberlerde de benzer biçimde devlet üniversiteleri baskın konumdadır. Bununla birlikte, vakıf üniversitelerinin bu ihlal türü bakımından tamamen dışarıda kaldığı söylenemez. Vakıf üniversitelerinde tespit edilen yolsuzluk vakaları çoğunlukla mali yönetim, ihale süreçleri ve kaynak kullanımına ilişkin iddialar üzerinden basına yansımaktadır. Şehir bazında İstanbul ve Ankara öne çıkarken, bazı taşra kentlerinde yer alan devlet üniversitelerinde de yolsuzluk iddialarının basına yansıdığı görülmektedir. Bu tablo, yüksek bütçelere ve geniş idari yetkilere sahip üniversitelerde denetim mekanizmalarının zayıfladığına işaret etmektedir.

İşten atma vakalarında ise vakıf üniversitelerinde görece daha baskın bir görünüm oluşmaktadır. Kamu üniversitelerinde işten atma çoğu zaman uzun disiplin süreçleri ve idari soruşturmalar yoluyla gerçekleşirken, vakıf üniversitelerinde sözleşme feshi yoluyla daha hızlı ve görünür biçimde uygulanmaktadır. Bu durum, vakıf üniversitelerinde iş güvencesinin sınırlılığı ve akademik personelin hak arama kanallarına erişiminin zayıflığı ile yakından ilişkilidir. Vakıf üniversitelerinde çalışan akademik ve idari personelin ihlalleri basına taşımaktan çekinmesi, bu alandaki vakaların gerçek boyutunun görünenden daha yüksek olabileceğini düşündürmektedir.

İdari atama ihlallerine ilişkin haberlerin çoğu büyük şehirlerin aksine orta ölçekli ve taşra kentlerinde yer alan üniversitelerde daha görünürdür. Bu konuda basına yansıyan 15 ihlalin çoğu İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerindeki üniversitelerde yaşanmıştır. Taşra üniversitelerinde rektörlük ve üst yönetim kadrolarına yapılan atamaların akademik teamüller ve liyakat ilkeleri dışında gerçekleştiği yolundaki haberlerin basına yansıyan ihlalleri artırdığı gözlemlenmektedir.

Merkezi idarenin etkisinin yerel üniversitelerde daha doğrudan hissedilmesi, bu ihlal türünün mekânsal dağılımını açıklayan önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

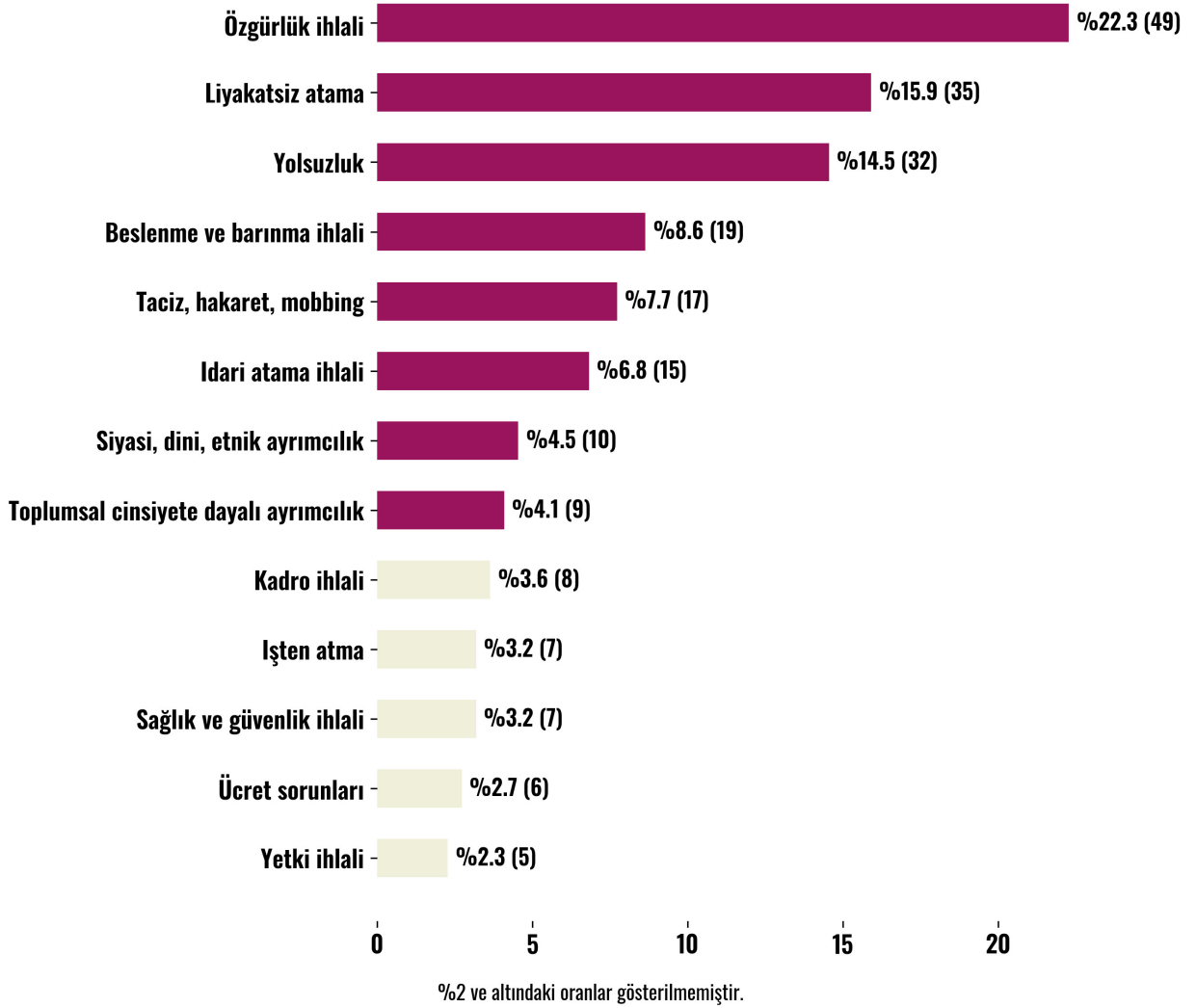
Siyasi, dini ve etnik ayrımcılık vakalarına ilişkin haberlerde de devlet üniversiteleri öne çıkmaktadır. Bu ihlal türünde en sık karşılaşılan özneler öğrenciler olurken, öğretim üyelerinin de siyasi görüşleri veya kamusal tutumları nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığı vakalar mevcuttur. Vakıf üniversitelerinde bu başlık altında tespit edilen vaka sayısı sınırlı kalmaktadır. Bu durum, kamu üniversitelerinin siyasal müdahalelere daha açık bir yapıya sahip olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Ücret sorunları büyük ölçüde devlet üniversitelerinde yoğunlaşmaktadır. Ek ders ücretleri, maaş ödemeleri ve güvencesiz çalışma biçimlerine ilişkin vakalar bu başlık altında öne çıkmaktadır. Devlet üniversitelerinde Toplu İş Sözleşmesi süreçleri, idari personelin maaşının ödenmemesi, ücret farkları gibi konular basına yansımıştır. Vakıf üniversitelerinde başat sorun olan devlet üniversiteleriyle ücretlerin eşitlenmemesi ve maaş ödenmemesi vakalarının, muhtemelen yukarıda açıkladığımız nedenlerle basına yansıma oranı düşüktür. Bu da veri setinin, yaşanan ihlallerin tamamını değil, kamuoyuna yansıyan kısmını kapsadığını bir kez daha hatırlatmaktadır.

Kadro ihlalleri haberleri ise özellikle büyükşehirler dışında kalan devlet üniversitelerinde yoğunlaşmaktadır. Kadro ilanlarının kişiye özel düzenlenmesi, mevcut akademik personelin dışlanması ve kadro süreçlerinin keyfi biçimde askıya alınması bu ihlal türünün başlıca görünümünü oluşturmaktadır. Taşra üniversitelerinde akademik rekabetin sınırlı olması ve denetim mekanizmalarının zayıflığı, kadro ihlallerinin bu üniversitelerde daha görünür hâle gelmesine yol açmaktadır.

Bu bulgular, üniversitelerde yaşanan hak ihlallerinin rastlantısal olmadığını; belirli üniversite türlerinde, belirli şehirlerde ve belirli ihlal başlıklarında yoğunlaşan yapısal bir karakter taşıdığını göstermektedir. Basın taramasına dayalı veri seti, tüm ihlalleri kapsama iddiası taşımamakla birlikte, üniversitelerde akademik özgürlük, özerklik ve çalışma hakkı alanlarında giderek derinleşen bir sorun alanına işaret etmektedir.

4.3.1. Devlet Üniversitelerinde İhlaller

Devlet üniversitelerinde gerçekleşen hak ihlallerinin türlerine göre dağılımı, bu kurumlarda akademik özgürlük, idari özerklik ve kamu kaynaklarının kullanımına ilişkin sorunların sistematik bir nitelik kazanmakta olduğunu düşündürmektedir. 2025 yılında basın taraması yoluyla tespit edilen devlet üniversitelerine ilişkin ihlaller incelendiğinde, özgürlük ihlallerinin en yaygın ihlal türü olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinde gerçekleşen ihlallerin yüzde 22,3'ü özgürlük ihlali başlığı altında toplanmaktadır. Bu oran, tüm üniversiteleri kapsayan genel dağılımla büyük ölçüde örtüşmekle birlikte, devlet üniversitelerinde bu ihlallerin daha süreklilik arz eden ve kurumsal kararlarla bağlantılı biçimde ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Özgürlük ihlalleri çok geniş bir yelpazede, kimi zaman “yaratıcı” kimi zaman ise bilindik yöntemlerle gerçekleşmektedir. Boğaziçi Üniversitesi’nde kayyum rektörlüğün direniş nöbetinin yapıldığı alana gübre döktürmesi (Birgün, 28 Mart 2025), Amasya Üniversitesi’nde bir edebiyat etkinliğinin ülkücü bir grubun saldırısına

uğraması (Evrensel, 22 Şubat 2025) ya da Ankara Üniversitesi'nde öğrenci topluluklarının etkinliklerinde polis tarafından kimlik kontrolü yapılması (Birgün, 22 Ekim 2025) bu ihlallerin yalnızca birkaç örneğini oluşturmaktadır. Öğrencilerin siyasal gelişmelere tepki göstermesinin ardından yoklama sistemlerinin denetim aracına dönüştürülmesi gibi uygulamalar da özgürlük ihlallerinin gündelik akademik işleyişe nasıl nüfuz ettiğinin bir göstergesidir.

Özgürlük ihlallerinin ardından devlet üniversitelerinde öne çıkan ikinci başlık liyakatsiz atamalardır. Devlet üniversitelerinde liyakatsiz atamaların payı yüzde 15,9 düzeyindedir ve bu oran, tüm üniversiteler genelindeki dağılıma kıyasla daha yüksektir. Liyakatsiz atamaların özellikle akademik yükseltme, öğretim üyesi alımı ve idari kadroların belirlenmesi süreçlerinde sistematik hale geldiği görülmektedir. Giresun Üniversitesi (Birgün, 18 Şubat 2025) ve Munzur Üniversitesi (Cumhuriyet, 30 Haziran 2025) örneklerinde basına yansıyan vakalar, kadro ilanlarının “adrese teslim” biçimde düzenlendiğini ve akademik ölçütlerin ikincil hâle getirildiğini ortaya koyuyor.

Devlet üniversitelerinde dikkat çeken bir diğer ihlal türü yolsuzluktur. Yolsuzluk ihlalleri, kamu üniversitelerinde gerçekleşen ihlallerin yüzde 14,5'ini oluşturmaktadır ve bu ihlallerin tamamına yakını devlet üniversitelerinde tespit edilmiştir. Bu durum, yolsuzluğun kamusal kaynak kullanımıyla doğrudan ilişkili bir sorun alanı olduğunu göstermektedir. Bursa Uludağ Üniversitesi'nde bir sempozyumda kamu kaynaklarının mevzuata aykırı biçimde kullanılması, Akdeniz Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi'ne ilişkin yolsuzluklar ya da Sinop Üniversitesi'nde ihale süreçlerinde yasal sınırların aşılması gibi vakalar, Sayıştay raporları üzerinden görünür hâle gelmiştir. Yolsuzluk ihlallerinin büyük ölçüde denetim mekanizmaları devreye girdiğinde ortaya çıkması, bu alandaki ihlallerin gerçekte daha yaygın olabileceğine işaret ediyor.

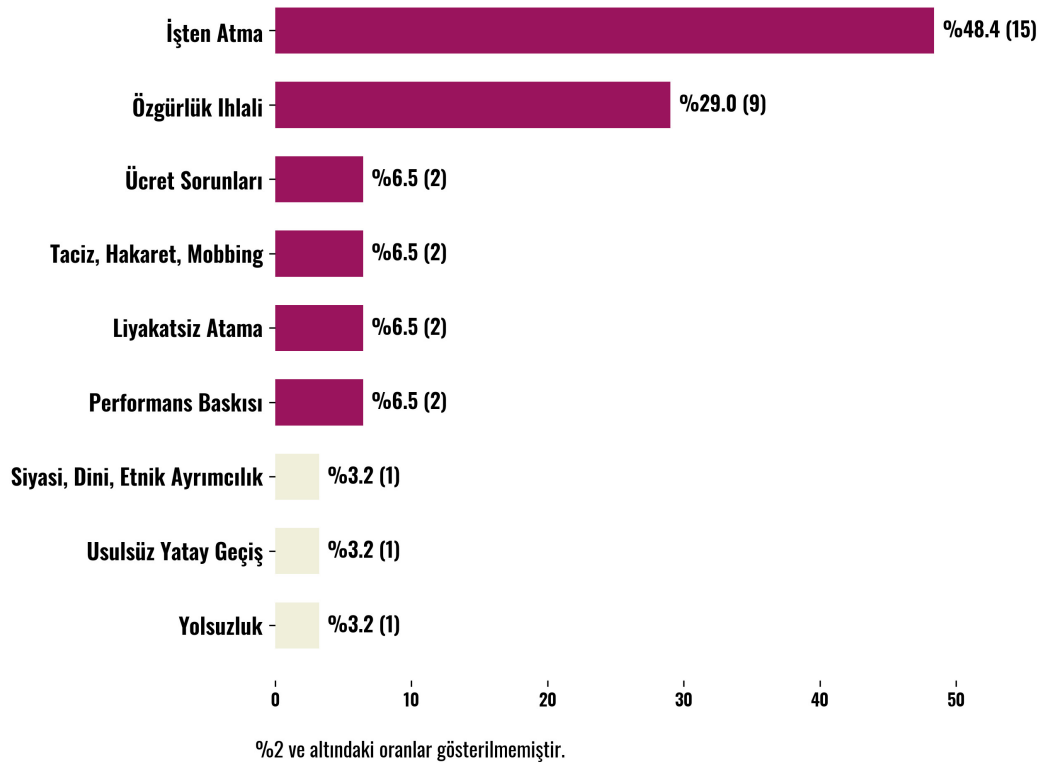
İdari atama ihlalleri devlet üniversitelerinde yüzde 6,8 oranıyla öne çıkan bir diğer başlıktır. Rektör ve üst yönetimlerin yetki sınırlarını aşarak karar alması ya da atama yapması, akademik özerkliği zedeleyen önemli bir ihlal türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Boğaziçi Üniversitesi'nin Avrupa Üniversiteler Birliği'nden çıkarılması ya da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde rektörün yetkisine girmediği halde rektör yardımcısı sayısının artırılması, üniversitelerde idari mercilerin mevzuata uymadan alınan keyfi kararlarına örnek teşkil etmektedir.

Devlet üniversitelerinde işten atma vakalarının payı görece düşük görünse de (yüzde 3,2), bu ihlallerin etkisi son derece ağırdır. 2025 yılında Boğaziçi, İstanbul ve Hacettepe Üniversitelerinde gerçekleşen işten atma vakaları, özellikle güvencesiz statülerde çalışan akademisyenlerin ifade özgürlüğü ve akademik faaliyetleri nedeniyle hedef alındığını göstermektedir. 2025 yılında basına yansıyan verilere göre devlet üniversitelerinde çalışan 71 öğretim üyesi işten atılmıştır. Dr. Öğretim Üyesi kadrosunda çalışanların sözleşmelerinin yenilenmemesi uygulamasının giderek yaygınlaşması, iş güvencesi sorununun yapısal bir boyut kazandığını düşünebiliriz.

Siyasi, dini ve etnik ayrımcılık ihlalleri de devlet üniversitelerinde belirgin bir yer tutmaktadır (yüzde 4,5). Bu ihlaller, öğretim elemanlarının kimlikleri nedeniyle tehdit edilmesi, mobbing'e maruz kalması veya kampüs içi etkinliklerin ideolojik gerekçelerle engellenmesi biçiminde tezahür etmektedir. Öğrenciler de bu ihlallerin önemli özneleri arasında yer aldığını görüyoruz.

Son olarak, mobbing ve taciz vakalarının devlet üniversitelerinde üst yönetim ve öğretim üyeleri eliyle gerçekleştiği, ancak bu tür ihlallerin basına sınırlı ölçüde yansıdığı görülmektedir. İstanbul Medeniyet Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi örnekleri, akademik hiyerarşinin alt kademelerinde yer alan öğretim elemanlarının sistematik baskılara maruz kaldığını göstermektedir.

4.3.2. Vakıf Üniversitelerinde İhlaller

Vakıf üniversitelerinde gerçekleşen hak ihlalleri, türleri ve yoğunlaştıkları alanlar itibarıyla kamu üniversitelerinden belirgin biçimde ayrışıyor. 2025 yılında basın taraması yoluyla tespit edilen vakıf üniversitesi ihlallerinde ilk sırada açık ara işten atma (iş sözleşmelerinin feshi) yer alıyor. Vakıf üniversitelerinde tespit edilen ihlallerin yaklaşık yüzde 48,4'ü işten atma vakalarından oluşuyor. 2025 yılında basına yansıyan 15 vakada sözü edilen işten atılan öğretim elemanlarının toplam sayısı ise 175. Vakıf üniversitelerine ilişkin işten atma vaka sayısı, veri setindeki toplam işten atmavaka sayısının (22) da büyük çoğunluğunu oluşturuyor.

Veri setinde 2025 yılı için 15 farklı vakıf üniversitesi yer alıyor. İstanbul Bilgi, Sabancı, Kadir Has, Fenerbahçe, Haliç, Arel, Gelişim, Maltepe, Çağ, Belek, Nuh Naci Yazgan ve Beykoz gibi üniversitelerde, onlarca öğretim elemanının gerekçe gösterilmeden ya da son derece muğlak nedenlerle işten çıkarıldığı vakalar basına yansımış durumda. Bir vakada, bir öğretim elemanının iş akdi “güvenlik soruşturmasından geçemediği” gerekçesiyle feshedilirken, bu sürecin hâlen devam ettiği de biliniyor. Vakıf üniversitelerinde sözleşmelerin çoğunlukla yıllık ya da iki-üç yıllık yapılması, öğretim yılının sona erdiği yaz dönemlerini fiilen bir sözleşme yenileme ve tasfiye süreci haline getiriyor. Bu nedenle vakıf üniversitelerinde işten atmaların, yılın özellikle yaz aylarında yoğunlaştığı ve sistematik bir karakter kazandığı görülüyor.

Vakıf üniversitelerinde özgürlük ihlalleri, işten atmanın ardından ikinci sırada yer alıyor ve ihlallerin yaklaşık yüzde 29’unu oluşturuyor. Bu vakalar kimi zaman öğrencilerin siyasi görüşlerini ifade ettikleri için kampüse alınmamaları veya disiplin soruşturmalarıyla karşı karşıya bırakılmaları şeklinde gerçekleşiyor. Kimi zaman ise öğretim üyeleri, “siyaseten uygun bulunmayan” görüşleri dile getirdikleri gerekçesiyle doğrudan işten çıkarılabiliyor. Ancak vakıf üniversitelerinde bu tür ihlallerin büyük bir bölümünün medyaya hiç yansımadığını biliyoruz. İş güvencesinin son derece sınırlı olması, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin yaşadıkları ihlalleri kamuoyuna taşımalarını çoğu zaman engelliyor.

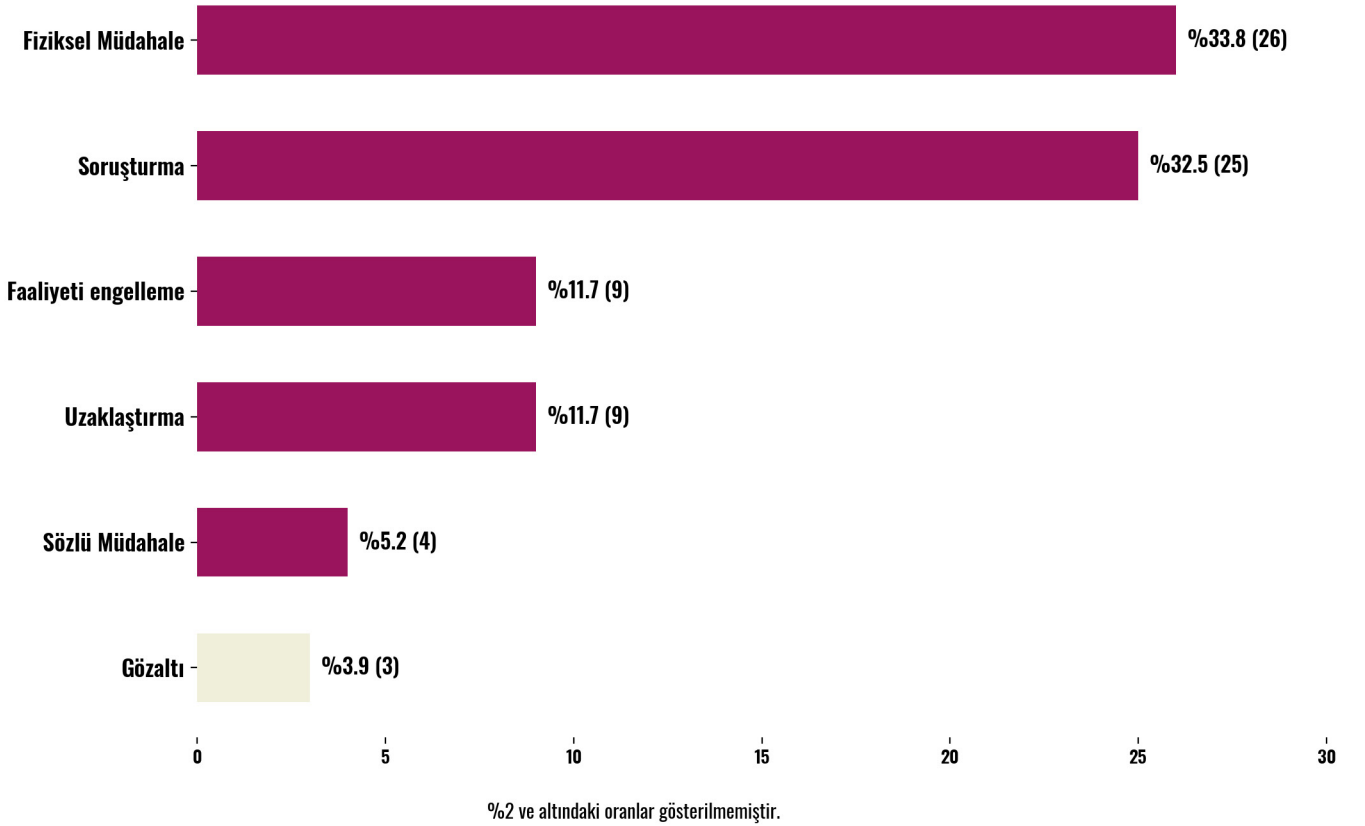
Liyakatsiz atamalar ve taciz, hakaret, mobbing vakaları vakıf üniversitelerinde görece daha düşük oranlarda dağılımda yer buluyor. Bu oranlar kamu üniversitelerindeki karşılıklarıyla kıyaslandığında daha sınırlı görünmekle birlikte, vakıf üniversitelerinde bu ihlallerin çoğu zaman işten çıkarma tehdidiyle birlikte işlediği unutulmamalı. Dolayısıyla vakıf üniversitelerinde ihlaller, çoğu zaman tekil kategoriler halinde değil, iş güvencesizliği etrafında birleşen bütüncül bir baskı rejimi olarak karşımıza çıkıyor.

Vakıf üniversitelerine özgü olarak öne çıkan ihlal türlerinden biri de performans baskısı. Vakıf üniversitelerinde performans baskısı, ihlallerin yaklaşık yüzde 3’ünü oluştururken, bu tür vakalar genel dağılımda ve kamu üniversitelerinde oldukça sınırlı bir yer tutuyor. Performans baskısı çoğunlukla yayın sayısı, ders yükü, öğrenci memnuniyeti gibi ölçütlerin sözleşme yenileme süreçleriyle ilişkilendirilmesi üzerinden ortaya çıkıyor. Bu durum, akademik emeğin piyasa mantığıyla yönetildiği vakıf üniversitelerinde, güvencesizliğin nasıl kurumsallaştığını açık biçimde gösteriyor.

Şehirlere göre dağılıma bakıldığında, vakıf üniversitelerindeki ihlallerin büyük ölçüde İstanbul’da yoğunlaştığı, Ankara ve İzmir’in ise daha sınırlı ölçekte takip ettiği görülüyor. Vakıf üniversitelerinin kurumsal yoğunluğunun metropol kentlerde toplanmış olması, bu dağılımı büyük ölçüde açıklıyor. Taşra kentlerinde vakıf üniversitelerine ilişkin ihlal sayısı oldukça düşük; bu durum hem üniversite sayısının sınırlılığıyla hem de bu üniversitelerde yaşanan ihlallerin basına yansıma eşiğinin daha yüksek olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Genel tabloya bakıldığında, vakıf üniversitelerinde ihlallerin sayısal olarak kamu üniversitelerine kıyasla daha az görünmesine rağmen, ihlallerin niteliği bakımından çok daha doğrudan ve yıkıcı sonuçlar doğurduğu görülüyor. Kamu üniversitelerinde baskı çoğu zaman idari, siyasi veya hukuki mekanizmalar üzerinden ilerlerken; vakıf üniversitelerinde iş güvencesinin zayıflığı, işten atmayı temel bir disiplin ve kontrol aracına dönüştürüyor. Bu durum, vakıf üniversitelerinde akademik özgürlüklerin ve kurumsal özerkliğin, sözleşme rejimi üzerinden sistematik biçimde aşındırıldığını açık biçimde ortaya koyuyor.

4.3.3. Üniversite Bileşenlerine Yönelik Yaptırımlar

2025 yılı boyunca basına yansıyan, üniversite bileşenlerine yönelik yaptırım vakalarına baktığımızda, yaptırımların baskın biçimde devlet üniversitelerinde gerçekleştiği görülüyor. Veri setinde yer alan yaptırımların çok büyük çoğunluğu devlet üniversitelerinde uygulanmış olup, vakıf üniversitelerinde tespit edilen yaptırım sayısı oldukça sınırlı kalıyor. Bu durum, vakıf üniversitelerinde yaptırımların çoğu zaman “disiplin süreci” şeklinde değil, doğrudan işten çıkarma yoluyla uygulanmasıyla yakından ilişkili görünüyor. Bir başka deyişle, vakıf üniversitelerinde yaptırım mekanizması çoğu vakada soruşturma, uzaklaştırma veya disiplin cezası gibi aşamalardan geçmeden, sözleşmenin feshiyle sonuçlanabiliyor.

Grafikte görüldüğü üzere, yaptırımlar içerisinde ilk sırada soruşturma yer alıyor. Yaptırımların yaklaşık üçte biri (yüzde 33,8) üniversitelerdeki özel güvenlik ve karşı görüşlü öğrencilerin fiziksel müdahaleleri ile gerçekleşmiş durumda. Fiziksel müdahaleyi üniversitenin merkezi idaresinin açtığı soruşturmalar takip ediyor. Soruşturmanın toplam yaptırım türlerindeki payı ise yüzde 32,5. Bir başka deyişle, 2025 yılında kampüslerde üniversite bileşenlerine uygulanan 10 yaptırımdan yedisi fiziksel müdahale ve soruşturma dolayısıyla gerçekleşiyor. Uzaklaştırma faaliyetin engellenmesi ve sözlü müdahale gibi daha doğrudan baskı araçlarının toplam payı yaklaşık yüzde 30'u buluyor. Bu tablo, üniversite yerleşkelerinde yalnızca idari yaptırımların değil, fiili zor kullanımının da önemli bir yer tuttuğunu gösteriyor.

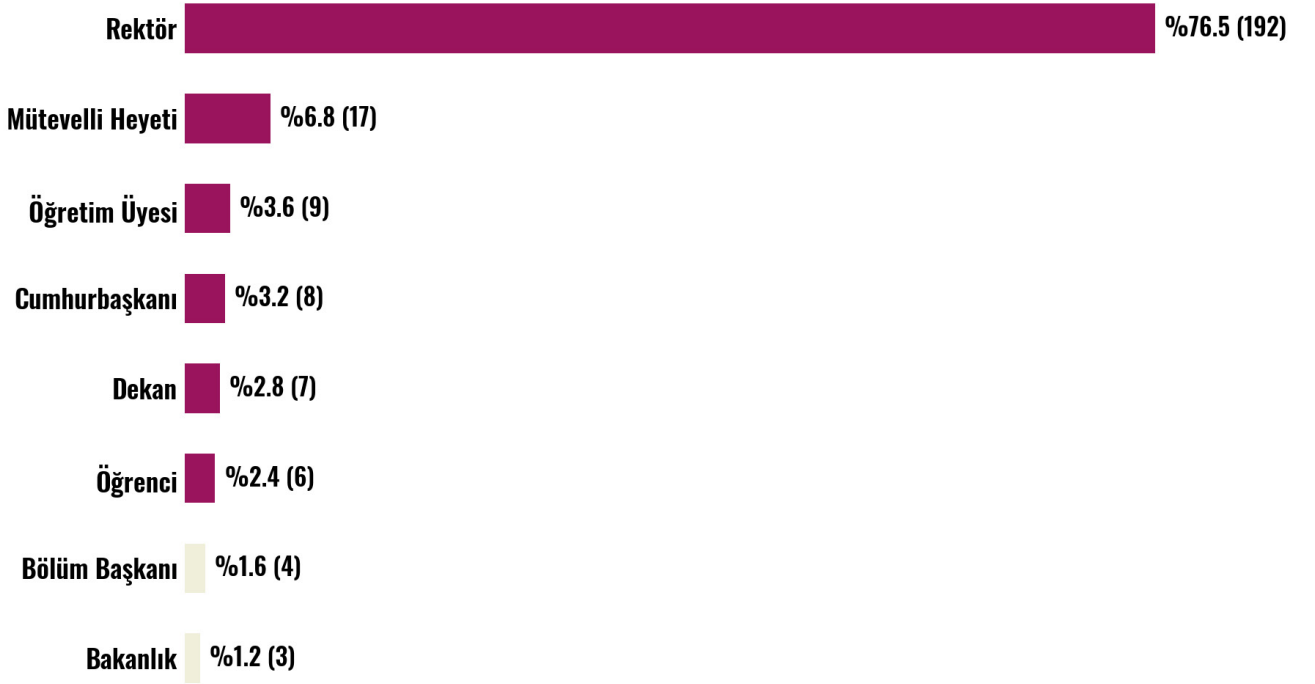
Yaptırımların zamansal dağılımı incelendiğinde ise 19 Mart sonrasının belirgin bir kırılma noktası oluşturduğu görülüyor. Basına yansıyan yaptırım vakalarının yaklaşık yüzde 65–70'i 19 Mart sonrasında, yüzde 30–35'i ise bu tarihten önce gerçekleşmiş durumda. Bu artış yalnızca soruşturma sayılarında değil; uzaklaştırma, faaliyetin engellenmesi ve fiziksel müdahale gibi daha ağır yaptırım türlerinde de kendini gösteriyor. Özellikle bahar aylarının sonu ve yaz aylarına doğru, yaptırımların hem sayısal hem de niteliksel olarak sertleştiği söylenebilir.

Mekânsal dağılıma baktığımızda, yaptırımların büyük ölçüde İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropol kentlerde yoğunlaştığı görülüyor. Bu kentler, üniversite sayısının ve öğrenci nüfusunun fazlalığı nedeniyle öne çıkarken; metropol dışındaki üniversitelerde de yaptırım uygulamalarının tamamen yok olduğu söylenemez. Ancak taşra üniversitelerinde gerçekleşen soruşturma ve idari baskıların önemli bir bölümünün medyaya yansımadağı, dolayısıyla görünürlük kazanmadığı düşünülebilir.

Soruşturmaların muhataplarına bakıldığında, yaptırımların ağırlıklı olarak öğrencileri ve öğretim üyelerini hedef aldığı görülüyor. Öğrenciler, özellikle protesto, boykot ve kolektif eylemlere katılım gerekçesiyle soruşturmalara maruz kalırken; öğretim üyeleri ise çoğu zaman öğrenci eylemlerine destek vermeleri, eleştirel açıklamalar yapmaları veya akademik faaliyetleri nedeniyle disiplin süreçleriyle karşı karşıya bırakılıyor. İdari personel ise yaptırım vakalarında daha sınırlı bir paya sahip.

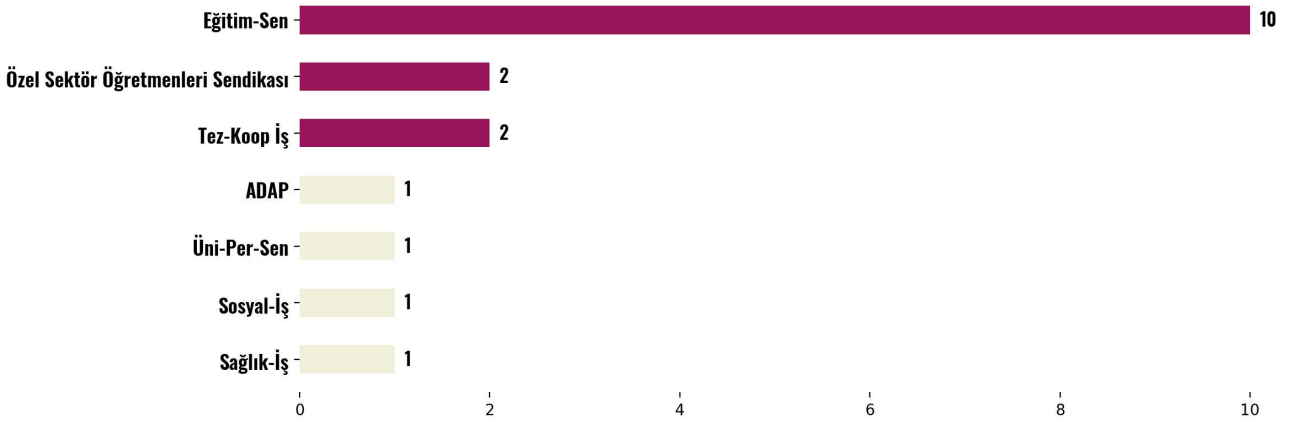
Bu dağılım, 2025 yılı boyunca üniversitelerde uygulanan yaptırımların, akademik özgürlükler ve örgütlü öğrenci-öğretim üyesi faaliyetleri üzerinde caydırıcı bir baskı aracı olarak işlediğine; özellikle siyasal gerilimin yükseldiği dönemlerde disiplin ve yaptırım mekanizmalarının daha yaygın ve sert biçimde devreye sokulduğuna işaret ediyor. Bununla birlikte, bu analiz yalnızca kampüs içinde gerçekleşen ve basına yansıyan vakaları kapsamakta; kampüs dışı müdahaleler ile görünürlük kazanmayan yaptırımlar bu çerçevenin dışında kalmaktadır.

4.3.4. İhlallerden Kim Sorumlu?

İhlallerden kimlerin sorumlu olduğuna baktığımızda, genelde üniversitelerin üst düzey yönetimlerini görüyoruz.⁹ Bu tablonun göz önüne serdiği bir başka olgu ise, öğretim elemanları arasında—özellikle üst unvanlardakilerden alt unvanlardakilere yönelen—taciz, yıldırma, mobbing gibi ihlallerin varlığıdır.

4.3.5. İhlallere Müdahale Eden Kurumlar

Kurumların müdahil olduğu ihlal sayısı gösterilmiştir.

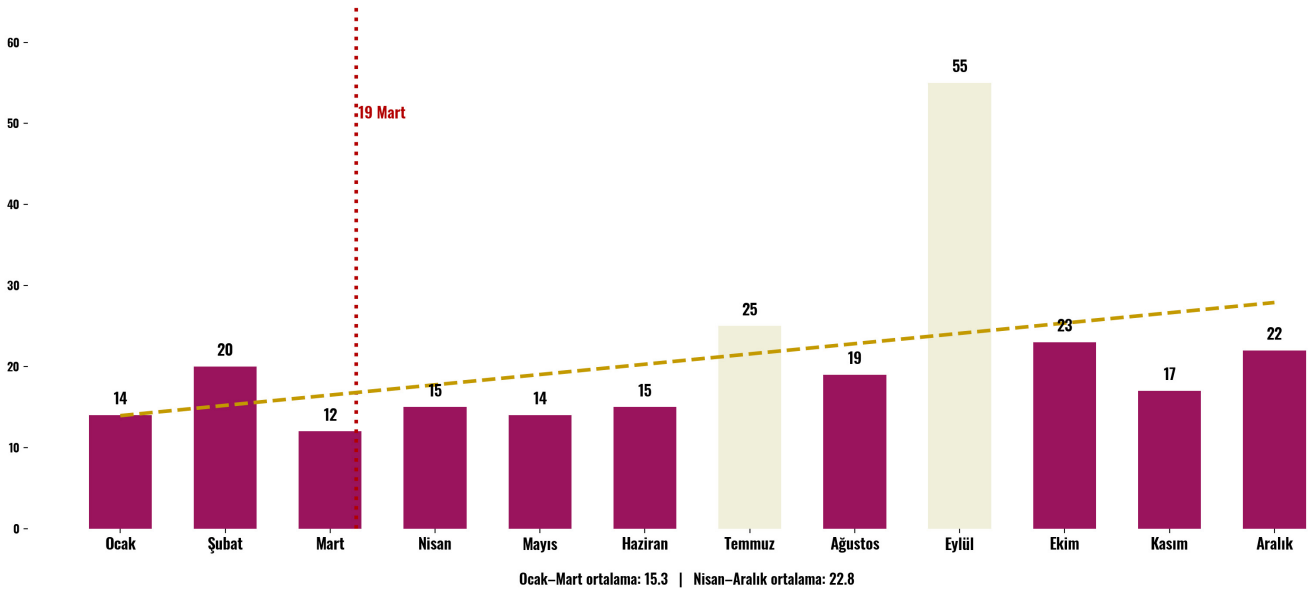
⁹ Rektör atamaları, yukarıda belirtildiği gibi 2016'dan beri doğrudan cumhurbaşkanının yetkisinde olduğu için atamalar araştırma dışı bırakılmıştır. Ancak rektör atamalarına ilişkin üniversite bileşenleri bir tepki ortaya koyduklarında veri setine dahil edilmiştir.

Akademideki hak ihlallerine karşı verilen örgütlü tepki genellikle Eğitim Sen üzerinden gerçekleşiyor; sendikanın veri setine giren 10 ihlale müdahale etmesi, özellikle devlet üniversitelerinde öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerinin maruz kaldığı işten atma, soruşturma, idari baskı ve özgürlük ihlalleri karşısında örgütlü bir muhatap olarak öne çıktığını düşündürüyor.

Tez-Koop-İş ve Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası'nın ikişer vakada yer alması ise daha çok vakıf üniversitelerinde gerçekleşen işten atma ve sözleşme feshi vakalarıyla ilişkili görünüyor; özellikle Öğretmen-Sen'in iki vakası da vakıf üniversitelerinde gerçekleşmiştir.

Genel olarak bakıldığında, sendikal ve kurumsal müdahalelerin kamu üniversitelerinde daha görünür, vakıf üniversitelerinde ise hem sayısal olarak sınırlı hem de daha kırılğan bir zeminde gerçekleştiği anlaşılıyor. Bu tablo, vakıf üniversitelerinde çalışan akademik ve idari personelin iş güvencesizliği nedeniyle sendikal destek mekanizmalarına daha zor başvurabildiğine, devlet üniversitelerinde ise görece daha kurumsallaşmış sendikal yapıların ihlaller karşısında kamusal bir muhatap üretme kapasitesine sahip olduğuna işaret ediyor.

4.3.6. "19 Mart", Akademik İhlallerin Seyrini Nasıl Etkiledi?

19 Mart 2025'te İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun üniversite diplomasının iptal edilmesinden sonra, özellikle İstanbul'da olmak üzere kitlesel öğrenci eylemleri yaşandı. Veri setinde basına yansıtan aylık ihlal vakalarına bakıldığında, Mart ayının sonuna yerleştirilen kırılma çizgisinin ardından özellikle Temmuz ve Eylül aylarında yaşanan sıçramalar dikkat çekiyor.

Temmuz ayındaki artış, üniversitelerde yaz dönemine girilirken sözleşme yenileme, görevlendirmelerin yoğunlaştığı bir takvimle örtüşüyor. Eylül ayındaki yüksek değer ise yeni akademik yılın başlangıcında, öğrenci hareketliliği, kampüs içi siyasal gerilimler ve idari denetimin sıkılaştırılmasıyla birlikte ihlallerin daha görünür hale geldiği bir döneme işaret ediyor.

Bu artışın, 2025 yılı Mayıs ayı sonrasında YÖK tarafından üniversitelere gönderildiği söylenen ve öğrenci eylemleri ile akademik faaliyetler hakkında soruşturma açılmasını teşvik eden yazıların yarattığı idari iklimle ilişkili olabileceği de not edilebilir. Her ne kadar bu çalışmada doğrudan nedensel bir bağ kurmak mümkün olmasa da, 19 Mart sonrasında hem ihlal sayılarında hem de ihlal türlerinin çeşitliliğinde görülen artış, üniversitelerde daha sert ve merkezîyetçi bir idari müdahale dönemine girildiğine işaret ediyor. Bu çerçevede grafik, 2025 yılı boyunca akademik hak ihlallerinin zamansal olarak rastlantısal değil, belirli siyasal ve idari eşiklerle ilişkili biçimde yoğunlaştığını göstermesi bakımından anlamlı bir tablo sunuyor.

Bu zamansal yoğunlaşma, yalnızca ihlal vakalarının sayısındaki artışla sınırlı kalmıyor; aynı zamanda yaptırım pratiklerinde de belirgin bir genişlemeye işaret ediyor. 19 Mart sonrasında açılan soruşturma sayısında gözle görülür bir artış yaşanırken, uzaklaştırma ve faaliyeti engelleme gibi daha ağır yaptırım türlerinin de daha sık devreye sokulduğu görülüyor. Özellikle bahar aylarının sonu ve yaz ayları boyunca, yaptırımların hem sayısal olarak arttığı hem de daha sert ve doğrudan müdahale içeren biçimler aldığı dikkat çekiyor. Bu durum, 19 Mart sonrasında üniversitelerde yalnızca ihlal sayılarının değil, ihlallere verilen idari tepkilerin de sertleştiğini düşündürüyor.

HAK İHLALLERİ

SEÇİLMİŞ
ÖRNEKLER

5. SEÇİLMİŞ İHLAL ÖRNEKLERİ

Bu bölümde, hazırlanan veri setinde yer alan, yukarıda söz edilen kategorilerdeki ihlal türlerine devlet ve vakıf üniversitelerinden bazı örnekler verilmektedir. Alıntı yapılan haberlere, veri setinden ulaşılabilir.

Özgürlük İhlalleri

ID – 23: Boğaziçi Üniversitesi

Boğaziçi Üniversitesi akademisyenlerinin her iş günü Rektörlük binasına sırtlarını dönerek gerçekleştirdikleri nöbet eylemi alanına gübre döküldü. Gelişmeyi, Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nden Prof. Dr. Tuna Tuğcu duyurdu. Prof. Dr. Tuğcu, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımlarda, “Bu kadar mı basitleştiniz? 4,5 yıldır durduramadığınız Akademik Nöbet’i, meydanı gübreleyerek mi durduracaksınız?” diye sordu (*Evreysel, 17 Şubat 2025*).

ID – 205: Ankara Üniversitesi

Ankara Üniversitesi Alternatif Akademi Topluluğu üyeleri, yeni eğitim döneminin başlamasıyla düzenledikleri tanışma etkinliğinde polis tarafından kimlik kontrolü yapılmasını ve ardından gerçekleştirilen hukuksuz baskılara tepki gösterdi (*Birgün, 22 Ekim 2025*).

ID – 22: Amasya Üniversitesi

Amasya Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Girayalp Karakuş'un konuşmacı olduğu bir edebiyat etkinliğine Amasya Ülkü Ocakları saldırı düzenlemişti. Saldırının ardından hedef alınan Karakuş daha sonra Amasya Üniversitesi'nin mezuniyet töreninde aynı grubun fiziksel saldırısıyla karşılaştı. Saldırıda Ülkü Ocakları üyelerinden birinin elmacık kemiği ve burnu kırıldı, diğerinin ise parmağı çatladı. Olay anına ait görüntülerde Karakuş'u darp etmeye çalışırken saldırganların kendi aralarında da arbede yaşadığı görüldü (*Evreysel, 16 Şubat 2025*).

ID – 42: Üsküdar Üniversitesi

İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun 19 Mart'ta gözaltına alınmasına tepki gösteren üniversite öğrencilerinin gözaltına alınıp, tutuklanmaları yetmedi. Üniversitelerde ilk kez, "QR Kod Yoklaması" dönemi başlatılıyor. Hacettepe Üniversitesi ve Üsküdar Üniversitesi başta olmak üzere bazı yükseköğretim kurumları, akademisyen ve öğrencilerin derslik girişlerini dijital takibe alacak (T24, 14 Şubat 2025).

Üsküdar Üniversitesi'nde de İmamoğlu'nun gözaltına alınmasından 5 gün sonra 24 Mart 2025'te "QR Kodla Yoklama" yapılması kararı alındı. Üsküdar Üniversitesi bu kararını, "Üsküdar Üniversitesi, öğrenci yoklamasında hız, pratiklik ve güvenilirlik sağlamak amacıyla geliştirdiği QR Yoklama Sistemi ile dijital dönüşümün öncüsü! Bu sistem öğrencilerimizin varlığını anında ve sorunsuz tespit ederken, eğitim süreçlerimizi daha verimli hale getiriyor" diyerek, QR yoklamasını öven ve tanıtan bir video da hazırlattı (T24, 14 Şubat 2025).

Liyakatsiz Atamalar

ID - 1: Munzur Üniversitesi

Munzur Üniversitesinde hâlihazırda 30'un üzerinde akademisyenin, doçentlik ve öğretim üyeliği için yıllardır kadro beklerken, adrese teslim ilanlarla kadrolar çeşitli özel kriterlerle çıkarılarak kadro bekleyen akademisyenlerin başvuruları engellenip kişiye özel kadroların önünün açıldığını vurgulayan Kordu; "Bu durumun bir başka örneği ise Munzur Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği bölümünde, inşaat mühendisliği uzmanlığına sahip akademisyenler uzun süredir kadro almayı beklerken, çıkan son ilanla bölümle ilgisi olmayan niteliklerde bir profesörlük kadrosu daha açılmasıdır. İlanda; "Doçentliğini yer bilimleri ve mühendisliği alanında almış olmak ve maden yatakları ile jeokimya üzerine çalışmaları bulunmak" şartının inşaat mühendisliği alanıyla herhangi bir ilgisinin olmaması, bölüme alan ve kurum dışı bir akademisyenin atanmasının hazırlığı olduğu anlaşılmaktadır. Kurum içinde bölümün uzmanı olan akademisyenler yıllardır emek vermelerine rağmen özlük haklarına kavuşamazken, ihtiyaç dışı ilanlarla akademisyen alımı yapılması, liyakat ve akademik nitelik açısından ciddi soru işaretlerine sebep olmaktadır" dedi (Evrinsel, 2 Ocak 2025).

ID - 18: Giresun Üniversitesi

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), üniversitelerin kadro alımındaki özel ilanları önleyemiyor. Kişiyeye özel ilan bu kez eski AKP Giresun Gençlik Kolları Başkanı için açıldı ve eski AKP İl Gençlik Kolları Başkanı Esmâ Betül Akılmak öğretim görevlisi kadrosuna girdi.

Giresun Üniversitesi Rektörlüğü, 30 Aralık 2024'te Alucra Turan Bulutçu Meslek Yüksekokulu Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı için öğretim görevlisi alacağını duyurdu

İlanın açıklanan ön değerlendirme sonucuna göre başvuran dört kişiden ikisinin şartları karşılamadığı belirtildi. ALES ve yabancı dil puanına göre yapılan sıralama sonrası açıklanan ön değerlendirme sonuçlarına göre eski AKP Giresun İl Gençlik Kolları Başkanı Esmâ Betül Akılmak ikinci sırada yer aldı. Açıklanan sonuca göre, üniversitenin yaptığı giriş sınavında 83 puan alan Akılmak öğretim görevlisi kadrosuna yerleşti (*Birgün, 13 Şubat 2025*).

ID - 49: İzmir Demokrasi Üniversitesi

Üniversitelerdeki akademik kadro ilanlarında ve sözleşmeli personel alımlarında yaşanan 'kişiyeye özel ilan' ve torpilli alım ilanlarının sonu gelmiyor. Bunun son örneği ise İzmir Demokrasi Üniversitesi'nde yaşandı. Üniversite tarafından 3 Aralık 2024 tarihinde sözleşmeli personel alımı yapılacağı duyuruldu ve özel şartlar bulunan bir psikolog ilanı açıldı.

Özel şartlar kısmında, "Çeşitli psikoterapi teknikleri ve testlerine yönelik eğitimleri olmak, iletişim becerisine sahip olmak, işaret dili bilmek ve bunları belgelemek" denildi. Üniversitenin sertifikalar kısmında belirttiği eğitimlerin tamamını N.M. isimli psikoloğun aldığı ve KPSS'den aldığı 71 puanla kadroya alındığı öğrenildi.

Cumhuriyet: İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından belirlenmiş olan benzerlik oranı tez gövde metinde yüzde 20, proje gövde metininde ise yüzde 30 iken, jüri tezin benzerlik oranını yüzde 55 olarak belirledi. İzmir Demokrasi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 28'inci maddesinin 9'uncu fıkrasında yer alan "Tezi başarısız bulunarak reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir" hükmüne karşın öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilmedi. Başarısız olan Betül Eğlenoğlu, başarılı kabul edilerek 09/02/2022 tarihinde üniversiteden mezun edildi. Söz konusu tez YÖK'ün Ulusal Tez Merkezi sitesinde yayımlandı. Eğlenoğlu, yüksek lisans mezunu olarak doktora programına başvuru hakkı kazandı ve Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi Doktora Programı'na başladı (*Cumhuriyet, 8 Nisan 2025*).

Yolsuzluk ve Kamu Kaynaklarına Verilen Zarar

ID – 160: Uludağ Üniversitesi:

Bursa Uludağ Üniversitesi'nin ev sahipliğinde geçen yıl düzenlenen Türkiye Ekonomi Sempozyumu'nun giderleri üniversite bütçesinden karşılandı. Katılım ücretleri ise rektörün başkanlığını yürüttüğü vakfa aktarıldı. Etkinlik, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in kurucusu olduğu Cihannüma Derneği ile ortaklaşa yapıldı. Sayıştay denetçileri, kamu kaynaklarının mevzuata aykırı biçimde kullanıldığına dikkat çekti.

Sayıştay'ın 2024 raporuna göre 8-9 Kasım'da gerçekleştirilen sempozyumda, katılımcılardan alınan 300 TL, lisansüstü öğrencilerden alınan 150 TL ücret, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı'na aktarıldı.

Denetim raporunda sempozyum kapsamında 21 davetlinin, 2'si ailesiyle birlikte olmak üzere üniversite konukevinde ücretsiz konaklatıldığı, yemek, ulaşım ve sosyal imkanların da üniversite tarafından sağlandığı belirtildi. Sadece 2024 yılı boyunca düzenlenen çeşitli etkinliklerde davetlilere toplamda 141 gecelik ücretsiz konaklama hizmeti verildiği tespit edildi.

Sayıştay ayrıca üniversiteye ait kiralık alanların mevzuata aykırı biçimde işletildiğini saptadı. Açık teklif usulüyle yapılması gereken kiralamaların pazarlık usulüyle gerçekleştirildiği ve üç yılda bir yenilenmediği kaydedildi (*Evrinsel, 30 Eylül 2025*).

ID – 178: Akdeniz Üniversitesi

Akdeniz Üniversitesinin denetim raporunda üniversite bilançosu ile Döner Sermaye İşletmesi kayıtları arasında yaklaşık 900 bin liralık fark bulundu. Ayrıca kampüs içinde özel işletmelere kiralanın kantin ve kafeteryaların ruhsatlarının olmadığı, 2.7 milyon TL kira alacağına ise tahsil edilmediği, bazı kiracılardan ise yıl boyunca hiç kira alınmadığı belirlendi. Ayrıca bazı alımlar, doğrudan temin yoluyla ve sözleşmesiz şekilde yapıldı (*Evrinsel, 30 Eylül 2025*).

ID – 206: Sinop Üniversitesi

Sayıştay raporunda yer alan tespitlere dikkat çeken Sayyigit, dış değerlendiricilerin yol masraflarının mevzuata aykırı biçimde üniversite bütçesinden karşılandığını, enerji dağıtım şirketinin görev alanında bulunan trafo bakım ve onarım giderlerinin üniversite tarafından ödendiğini ve ihalelerde yasal limitin aşıldığını belirtti. Raporda ayrıca, Sinop Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi inşaatında teknik zorunluluk olmamasına rağmen bazı iş kalemlerinde değişiklikler yapıldığına da yer verildi (*T24, 23 Ekim 2025*).

Taciz, Hakaret, Mobbing

ID – 35: Medeniyet Üniversitesi

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Akın, hakkında gündeme gelen taciz ve istismar iddiaları nedeniyle görevden alındı.

Üniversite, Akın hakkındaki iddialarla ilgili resmi açıklama yaptı. Soruşturma sürecinin başladığını duyurdu ve Prof. Akın'ın üniversitenin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölüm Başkanlığı görevinden uzaklaştırıldığını bildirdi. Üniversite, inceleme ve soruşturma sürecinin başlatıldığını açıkladı (*Bianet, 5 Mart 2025*).

ID – 58: Dokuz Eylül Üniversitesi

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde (DEÜ) sistematik olarak akademisyenlere uygulanan mobbing gündemdeki yerini korumaya devam ediyor. 2018-2024 yılları arasında DEÜ Rektörlüğü yaptığı yıllarda, üniversite bünyesinde mobbing uygulaması gündemden düşmeyen Hotar, geçtiğimiz yıl şubat ayında Cumhurbaşkanı kararnamesiyle Akdeniz için Birlik (AİB) Türkiye Cumhuriyeti Özel Temsilcisi olarak atanmıştı.

Sendikacı, akademisyen ve personele uygulanan mobbingler nedeniyle açılan davalar sürerken, rektörlüğün aleyhine sonuçlanmaya da devam ediyor. DEÜ Spor Bilimleri Fakültesinde akademisyen olarak görev yapan Doç. Dr. Öğretim üyesi Aksel Çelik hakkında 4 yıl boyunca 15 soruşturma açıldı. DEÜ Eski Rektörü Nükhet Hotar döneminde atanan dönemin dekan yardımcısı T.Ş, aracı kılınarak bizzat şikayet edilen Doç. Dr. Öğretim üyesi Aksel Çelik, açtığı iki davayı daha kazandı.

Doç. Dr. T.Ş'nin, verdiği iki adet dilekçe ile Çelik'in tarafından "mobbing" uygulandığı gerekçesiyle başlatılan soruşturma sürecinin sonunda akademisyen Çelik'e önce aylıktan ve ücretten kesme cezası verildi. Daha sonrada aynı derece cezayı gerektiren fiilin sicilden silinme süresi içinde 3. kez işlendiğinden tekerrür hükümleri uygulanarak "kademe ilerlemesinin durdurulması" cezası uygulanmasına karar verildi. Akademisyen Çelik'in son kademedede olması nedeniyle cezası ¼ oranında aylıktan ve ücretten kesmeye dönüştü (*Evrinsel, 21 Nisan 2025*).

ID – 129: İstinye Üniversitesi

İstanbul'da İstinye Üniversitesinde görevli Akademisyen Cahit Üstün'ün öğrencilere yönelik taciz ve psikolojik şiddet uyguladığı iddia edildi. Cahit Üstün'e ait olduğu öne sürülen mesajları ifşa eden öğrenciler, yaptıkları açıklamada Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek ve Önleme Birimi (CİTÖK) kurulması talebini dile getirdi.

İstinye Üniversitesi öğrencileri hem taciz olaylarının önlenmesi hem de kadınların ve LGBTİ+'ların üniversitelerde şiddetsiz bir ortamda eğitim alabilmesi için bu birimlerin acilen hayata geçirilmesi gerektiğini ifade etti. Öğrenciler yaptıkları açıklamada, "Şiddetsiz kampüsleri hep beraber kuracağız, birlikte kazanacağız!" ifadesini kullandı (Evrensel, 28 Ağustos 2025).

İşten Atma

ID – 65: Hacettepe Üniversitesi

Eğitim-Sen Ankara 5 No'lu Üniversiteler Şubesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinden bir öğretim elemanının, öğrencilerin boykot kararına destek verdiği için görevine son verildiğini belirtti. Bir öğrencinin CİMER'e yaptığı şikayet sonrası Eğitim Fakültesi Yönetim Kurulu kararıyla ilişkinin kesildi (*Birgün, 13 Mayıs 2025*).

ID – 105: Beykoz Üniversitesi

Vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim görevlileri düşük maaş dayatmasından, ağır iş yüküne kadar birçok sorunla mücadele ediyor. 2024- 2025 eğitim öğretim yılının sona ermesiyle beraber vakıf üniversitelerinde, her yıl olduğu gibi yine öğretim görevlileri işsizlikle karşı karşıya bırakıldı. Birçok üniversitede onlarca en az 79 öğretim görevlisinin temmuz ayı itibariyle işsiz kaldığı ortaya çıktı.

Edinilen bilgilere göre Beykoz Üniversitesi'nde 14 akademisyen hiçbir gerekçe gösterilmeden işten çıkarıldı (*Birgün, 16 Temmuz 2025*).

ID – 106: Boğaziçi Üniversitesi

Boğaziçi Üniversitesi'nde akademik kadrolara yönelik sistematik tasfiyeler yeni bir aşamaya ulaştı. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde görev yapan Dr. Öğretim Üyesi Volkan Çıdam'ın sözleşmesi, tüm akademik ve idari kriterleri yerine getirmiş olmasına karşın bu yıl yenilenmedi. Gereksiz yapılan bu işlem karşısında Çıdam, üniversite yönetimini yargıya taşıdı (*Cumhuriyet, 24 Temmuz 2025*).

Siyasi, Dini, Etnik Ayrımcılık

ID – 88: Aksaray Üniversitesi

Eski Aksaray Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Şahin, akademisyen M.T.'ye yönelik ifadeleri nedeniyle yargılandığı davada "hakaret" suçundan ceza aldı. Mahkeme, Şahin'e 56 günlük adli para cezası verdi.

Alınan bilgiye göre, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yusuf Şahin, Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü yaptığı dönemde, üniversite akademisyenlerinden M.T.'ye telefonda, "... Paylaşımlarınızı gördüm. Ömrünü, elinden çay/kahve içtiğiniz Rektörünüzle hesaplaşmaya adanmış bir ruh hali var burada. FETÖ'cü/ FETÖ bulaşığı tipler bunları yedi yıldır paylaşıyor. Kaleminizi kiraya mı verdiniz" şeklinde mesaj attı (*Birgün, 28 Haziran 2025*).

ID – 246: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Eğitim Sen Muğla Şubesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde düzenlenmesi planlanan ve "evlilik ile mehir" kavramlarını merkeze alan etkinliğin üniversitelerin bilimsel, laik ve kamusal niteliğiyle bağdaşmadığını vurgulayarak vakıf ve derneklerle imzalanan protokollerin derhal iptal edilmesini talep etti (*Birgün, 25 Aralık 2025*).

ID – 85: Koç Üniversitesi

Koç Üniversitesi, mezunları avukat Lütfi Sabri Batı'nın kampüse girişini 31 Aralık 2026'ya kadar yasakladı. Gerekçe olarak da Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) üyeliği olan Batı'nın 30 Nisan'da öğrencilerin okulda düzenlediği bir atölyede "konuşmacı kişilerle birlikte aynı fotoğrafta yer almasını" gösterdi.

ÇHD söz konusu atölyeyi "Üniversitesi öğrencilerinin davetiyle olağan şüpheliler eğitimimizi gerçekleştirdik. Sokakta, karakolda, adliyede, kampüste ve her yerde direnenlerin yanındayız!" diye paylaşmıştı (*Bianet, 26 Haziran 2025*).

Kadro İhlalleri

ID – 3: Hacettepe Üniversitesi

“Samsun Tıp Fakültesi’nde iki yıl asistanlık yaptıktan sonra ailevi nedenlerle Ankara’ya dönmek zorunda kaldım ve Hacettepe’de asistanlığa başladım. Ancak Samsun’daki iki yıllık emeğim, YÖK yasalarına göre sayılması gerekirken sayılmadı. O dönemin hocası ve bölüm başkanı Prof. Dr. Tunç Alp Özgen, “Şekerim, burası Hacettepe beyin cerrahisi, baştan başlayacaksın. Hiçbir şeyin kabul değil” dedi. Ben aile gibi bir ortamda çalışmayı beklerken, o iki yıl boşa gitti. Bunun mobbing olduğunu sonradan fark ettim. Çünkü bu tamamen keyfi bir karardı.

Elbette, yıllar sonra konuştum. Artık akademiden ayrıldığı dönemdi. Rahmetli Tunç Bey’in muayenehanesine gittiğimde biraz muhabbet ettik. O esnada “Hocam, benim içime uhde oldu. Herkesi bölümden attınız ama beni bölümde tuttunuz ancak bana 10 sene kadro vermediniz dedim. Niye vermediniz” diye sordum. Hemen “Abilerine soracaksın” dedi. Bu yanıt üzerine “Hocam siz, rektördünüz. Beni bölüme alan sizsiniz. Rektör olarak karar merci olan bir insan olarak, bölümdeki abilerin kafasına mı baktınız? O zaman beni niye atmadınız” diye sorunca doğru dürüst bir cevap vermedi.” (T24, 3 Ocak 2025).

ID – 244: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Emek Partisi İstanbul Milletvekili İskender Bayhan’ın soru önergesinde, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Harita Mühendisliği Bölümü Kamu Ölçmeleri Anabilim Dalı’nda görev yapan Doç. Dr. İsmail Ercüment Ayazlı’nın, 18 Kasım 2020 tarihinde doçentlik unvanını almasına rağmen yaklaşık beş yıldır doçentlik kadrosuna atanmadığı belirtildi.

2023 yılında yerel bir gazetede yayımlanan haberler gerekçe gösterilerek başvurunun geri çekilmesi yönünde baskı yapıldığını, ardından inceleme ve soruşturma başlatıldığını aktardı. Soruşturmanın, ceza verilmesini gerektirecek bir durum bulunmadığı gerekçesiyle kapatıldığına işaret eden Bayhan, buna rağmen söz konusu haberlerin akademik kadro sürecinde fiilî engel olarak kullanılmaya devam ettiğinin ileri sürüldüğünü kaydetti. (Evrinsel, 24 Aralık 2025).

ID – 64: Necmettin Erbakan Üniversitesi

Eski AKP Milletvekili Cem Zorlu’nun Rektör olarak atandığı üniversitede yapılan “Görevde Yükselme Yazılı Sınavı”ndan en yüksek puanı alan adaylar mülakatta düşük puan verilerek süreçten elendi.

6 Nisan'da yapılan yazılı sınav sonrasında 19 kişi arasından 10 kişi sözlü sınava girmeye hak kazandı. 30 Nisan'da yapılan sözlü sınavın sonuçları ise 5 Mayıs'ta açıklandı. 2 kişinin asil olarak görevde yükseleceği sınavın açıklanan sonuçlarına göre, yazılı sınavda 97,968 puan alarak birinci olan bir kişinin sözlüde 75 puan verilerek 1'nci yedek yapıldığı görüldü. Ayrıca yine yazılı sınavda 93,886 puan alarak 2'nci ve 3'üncü sırada yer alan kişilerin de sözlüde 75 puan verilerek liste dışında bırakıldığı öğrenildi
(*Birgün, 10 Mayıs 2025*).

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık

ID – 6: Celal Bayar Üniversitesi

Manisa Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri, "Doğal Olan Normal Doğum" sempozyumunu protesto ederek salonu terk etti. Öğrencilerin Başhekim 'doğal doğum' der demez protesto için salonu terk etmesi sosyal medyada gündem oldu.

Cumhuriyet'te yer alan habere göre Manisa Celal Bayar Üniversitesi ve Manisa İl Sağlık Müdürlüğü ortaklığı ile Doğal Doğum Sempozyumu gerçekleştirildi. Sempozyuma Rektör Prof. Dr. Rana Kibar, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Oktay Üçer, Manisa İl Sağlık Müdürü Opr. Dr. Mehmet Fatih Zeren, dekanlar, akademisyenler, müdürler, sağlık profesyonelleri, öğrenciler ve davetliler katıldı. Sempozyumda konuşma yapmak üzere Sahneye Hafsa Sultan Hastanesi Başhekimisi Hafsa Sultan Hastanesi Başhekimisi Prof. Dr. İsmet Topçu, davet edildi (*Evrinsel, 9 Ocak 2025*).

ID – 86: Karadeniz Teknik Üniversitesi

KTÜ rektörlüğü çeşitli kadrolara personel almak için 30 Aralık 2024'te Resmi Gazete'de ilan açmıştı. Büro personeli kadrosuna alınacak bir kişinin 'erkek olması' şartını, bir kadın KDK'ya taşıdı. Diğer kadrolarda ayırım yapılmazken bu alımda cinsiyet şartı getirilmesinin kadın adayların başvurusunu engellediğini belirten kişi, ilanın iptal edilerek ilgili kadronun cinsiyet ayrımı yapılmadan yeniden açılmasını istedi (*Diken, 26 Haziran 2025*).

ID – 227: İstanbul Üniversitesi

Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) Konferans Salonu'nda Gençlik ve Spor Bakanlığı destekli "Ailenin bütünlüğünü hedef alan modern yönelim tartışmaları" başlıklı panele öğrenciler tepki gösterdi. Panel öncesinde öğrenciler bir basın açıklaması yaparak etkinliği protesto etti. Açıklama ardından öğrenciler, fakülteye ve konferans salonuna girişlerinin engellenmesine tepki gösterdi (*Evrinsel, 26 Kasım 2025*).

İdari Atama İhlalleri

ID – 10: Dicle Üniversitesi

Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kamuran Eronat, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde mimar olarak görev yapan baldızı Gelavuj Akkoç'u Dicle Üniversitesi Yapı İşleri Daire Başkanlığına getirdi. Yapılan atama sonrası liyakat ve ehliyet eleştirileri geldi. Tepkilerin odağındaki Eronat konu hakkında Amida Haber'e açıklamalarda bulundu. Baldızına en ufak bir ayrıcalıkta bulunmadığını ifade eden Eronat, Yapı Dairesi'nde hoca olduğunda kendisinin de çok şikayetçi olduğunu, tuvalet bozulduğunda uzun süre hizmet yoksunluğundan dolayı yapılmadığını belirtti.

"Baldızıma en ufak bir ayrıcalık tanımadım. Daha önceki kurumunda ne maaş alıyorduydu burada da aynı maaşı alacak. Üniversitedeki işler çok aksıyordu, buradaki işlerin hızlı çözümü için böyle bir atama yaptık. İşler ağır gidiyor düşüncesi bu atamayı yaptık." (Evensel, 18 Ocak 2025)

ID – 126: Selçuk Üniversitesi

Konya'da çaycı olarak işe başlayan bir personel, kısa sürede memurluk, daire başkanlığı, genel sekreter yardımcılığı ve nihayetinde genel sekreterlik görevine yükseldi. Sözcü gazetesi yazarı Saygı Öztürk, Konya'daki bir üniversitedeki çarpıcı atama hikayesini köşesinde paylaştı. Öztürk, çaycı olarak işe başlayan bir kişinin kısa süre içinde memurluk, daire başkanlığı, genel sekreter yardımcılığı ve nihayetinde genel sekreterlik görevine yükseldiğini aktardı.

Rektörün ise Antalya'dan amcaoğlunu kurumlar arası nakille hiçbir üniversite deneyimi bulunmamasına rağmen genel sekreter yardımcılığına atadığı ifade edildi (Sözcü, 22 Ağustos 2025).

ID – 131: Boğaziçi Üniversitesi

Kısa Dalga'dan Canan Coşkun'un haberine göre, Boğaziçi Üniversitesi'nde genel sekreter yardımcısı olan Burhaneddin Kanlıoğlu, 2021 yılında Sakarya'ya bağlı Serdivan Belediyesi'nde Kültür İşleri Müdürü olarak görevliydi.

Kanlıoğlu'nun özlük dosyasında yer alan bilgiler dikkat çekici. Memuriyet derecesi "6. derece, 1. kademe" olarak görünüyor. Oysa kamu görevlileri göreve 9. dereceden başlıyor ve bu seviyeye için dokuz yıl çalışmış olmaları gerekiyor. Daire başkanı olabilmek için en az beş yıl görev yapmış olma şartı aranıyor. Kanlıoğlu'nun bu kriteri sağlayıp sağlamadığı da belirsiz (Kısa Dalga, 28 Ağustos 2025).

Yetki İhlalleri

ID – 36: Boğaziçi Üniversitesi

Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, Avrupa Birliği'ne tam üyeliğin Türkiye'nin stratejik hedefi olduğunu vurgularken, Boğaziçi Üniversitesi Naci İnci'nin, Boğaziçi Üniversitesi'ni kurucu üyelerinden olduğu Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association – EUA) üyeliğinden çıkardı.

Avrupa üniversiteleri arasında koordinasyon ve iş birliğini sağlayan, Avrupa'da üniversiteleri temsil eden tek kuruluş olan EUA, 2001 yılında Avrupa Rektörleri Daimî Konferansı (CRE) ve Avrupa Birliği Rektörler Konfederasyonu'nun birleşmesi ile kuruldu (T24, 5 Mart 2025).

ID-144: Munzur Üniversitesi

Kütüphane binasının, öğrenciler ve akademisyenler tarafından yoğun biçimde kullanılan, bilgiye erişim ve araştırma açısından kritik bir birim olduğuna dikkat çeken Kordu, "Üniversite bileşenleri için temel bir eğitim ve araştırma alanı olan bu yapının bir kısmının farklı kurumlara tahsis edilmesi, öğrencilerin ve çalışanların kullanım alanlarının daralmasına yol açmıştır (Evrensel, 16 Eylül 2025).

ID - 155: Yıldız Teknik Üniversitesi

Eski AKP Milletvekili Cem Zorlu'nun Rektör olarak atandığı üniversitede yapılan "Görevde Yükselme Yazılı Sınavı"ndan en yüksek puanı alan adaylar mülakatta düşük puan verilerek süreçten elendi. 6 Nisan'da yapılan yazılı sınav sonrasında 19 kişi arasından 10 kişi sözlü sınava girmeye hak kazandı. 30 Nisan'da yapılan sözlü sınavın sonuçları ise 5 Mayıs'ta açıklandı (Bianet, 25 Eylül 2025).

ÜNİVERSİTELERDE HAK İHLALLERİ RAPORU 2025

